

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Expert van je eigen buurt: Onderzoek naar de invloed van consultatie op de acceptatie van gepolitiseerd beleid

Mollema, Jesse

Citation

Mollema, J. (2025). *Expert van je eigen buurt: Onderzoek naar de invloed van consultatie op de acceptatie van gepolitiseerd beleid*.

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4261387>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Scriptieonderzoek

Expert van je eigen buurt

**Onderzoek naar de invloed van consultatie op de
acceptatie van gepolitiseerd beleid**

**Universiteit
Leiden**

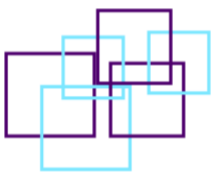
**Jesse Mollema
S3316823
Management van de Publieke Sector**

**Docent:
Prof. dr. Cealesta Braun**

“De bewoners van de wijk zijn experts van hun eigen buurt”

Interview: adviseur Bureau Beke

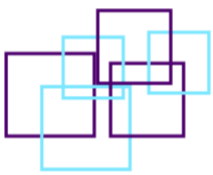
Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie over de invloed van consultatietrajecten op de acceptatie van beleidsuitkomsten bij locatiebepalingen van asielzoekerscentra (AZC's) en opvangplekken in Nederland. Dit onderzoek markeert de afronding van mijn studie en is tot stand gekomen in een periode waarin maatschappelijke spanningen rondom vluchtelingenopvang opnieuw hoog opliepen. De actualiteit van het onderwerp gaf mij niet alleen motivatie, maar ook het besef van de maatschappelijke relevantie van zorgvuldig en responsief beleid. Ik hoop dat mijn scriptie kan bijdragen aan het verbeteren van beleidsvorming op het gebied van locatiebepalingen voor opvangplekken en AZC's en beleidsmakers inspireert tot het inzetten van echt betekenisvolle betrokkenheid van inwoners.

Het schrijven van deze scriptie was een leerzaam en intensief proces, waarin ik heb mogen spreken met betrokken ambtenaren, bewoners en experts uit het veld. Ik ben hen zeer dankbaar voor hun openheid en bereidheid om hun ervaringen te delen. Ik kijk terug op goede gesprekken met de betrokkenen.

Verder gaat mijn dank uit naar mijn scriptiebegeleider prof. dr. Cealesta Braun. Met haar expertise in publieke besluitvorming en de rol van externe stakeholders in het besluitvormingsproces lukte het om het onderzoek succesvol uit te voeren.

Jesse Mollema
Drachten, 28 mei 2025

samenvatting

Centraal in het onderzoek staat de vraag: In hoeverre beïnvloedt het consultatieproces de acceptatie van beleidsuitkomsten?

In het theoretisch kader wordt onderscheid gemaakt tussen drie vormen van legitimiteit: inputlegitimiteit (de mate waarin belanghebbenden kunnen deelnemen), throughputlegitimiteit (de kwaliteit en eerlijkheid van het proces), en outputlegitimiteit (de waardering van het uiteindelijke beleid). Daarnaast worden drie vormen van consultatie geanalyseerd: open, gesloten en hybride. Open consultatie staat iedereen vrij om deel te nemen, bij gesloten consultatie wordt een selectie gemaakt van wie mag meepraten, en een hybride aanpak combineert beide vormen.

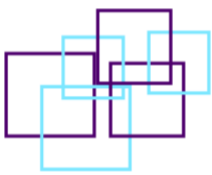
Voor het onderzoek zijn zes gemeenten onderzocht: Amsterdam, Groningen, Middelburg, Ede, Doetinchem en Hardenberg. Uit de analyse blijkt dat niet zozeer de vorm van consultatie bepalend is voor de legitimiteit, maar de wijze waarop deze wordt uitgevoerd. Duidelijke doelstellingen, transparantie, goed verwachtingsmanagement en het waarborgen van gelijkwaardigheid zijn cruciale factoren. In alle gemeenten waar het participatieproces zorgvuldig en transparant werd uitgevoerd, was sprake van hogere procedurele legitimiteit. Daarbij speelt het vertrouwen in het proces een doorslaggevende rol; vertrouwen dat snel beschadigd kan raken, maar ook hersteld kan worden met oprechte inzet en duidelijkheid.

Een belangrijke conclusie is dat verantwoording als scharnier werkt tussen consultatie en acceptatie. Als duidelijk is wat er met de input is gedaan groeit het begrip onder deelnemers. Zelfs bij gesloten consultaties werd draagvlak gevonden zodra er heldere terugkoppeling en transparantie waren over de besluitvorming.

De scriptie onderstreept het belang van het vooraf opstellen van duidelijke kaders en rollen, bij voorkeur vastgesteld door de gemeenteraad. Onzekerheid over wat de inbreng van burgers betekent, leidt tot frustratie en wantrouwen. Wanneer helder is waar burgers over mogen meedenken, groeit de legitimiteit van het beleid, zelfs als niet iedereen het met de uitkomst eens is. Deze inzichten zijn relevant voor gemeenten die te maken hebben met gepolitiseerde thema's zoals de vestiging van opvanglocaties, maar kunnen ook breder toegepast worden op andere (complexe) beleidsdossiers.

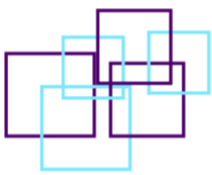
Expert van je eigen buurt

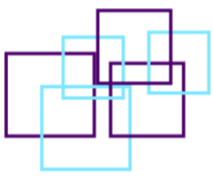
Jesse Mollema

Inhoudsopgave

<i>Voorwoord</i>	3
<i>samenvatting</i>	4
<i>Inleiding</i>	8
Onderzoeksvraag en doelstelling	10
<i>Literatuur</i>	11
<i>Theoretisch kader</i>	12
Acceptatie van beleidsuitkomsten	13
Consultatie	14
Inclusiviteit van consultatie	15
Verantwoording.....	16
<i>Methodologie</i>	17
Casusselectie.....	18
Gegevensverzameling.....	18
<i>Operationalisatie</i>	20
Gegevensanalyse	21
De casussen.....	22
<i>Analyse</i>	23
Acceptatie.....	23
Consultatietype	24
Inclusiviteit.....	27
Verantwoording.....	34
VNG handreiking besluitvorming asielzoekers	40
Overige factoren	41
<i>Conclusie</i>	42
<i>aanbevelingen</i>	44
<i>stappenplan</i>	46
<i>Reflectie</i>	48
<i>Bronnen:</i>	50
<i>Verantwoording AI gebruik</i>	53
<i>Bijlage 1: Interview guide deelnemer consultatiesessie</i>	54
<i>Bijlage 2: Interview guide beleidsmedewerker</i>	57
<i>Bijlage 3: Respondenten- en documentenoverzicht</i>	59

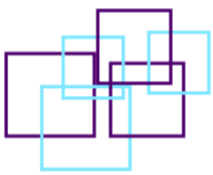
Inleiding

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) sprak in 2024 van een noodsituatie bij het aanmeldcentrum Ter Apel. Het opvangcentrum kan de toestroom van asielzoekers niet aan, en de kans bestaat dat mensen buiten moeten slapen (NOS, 2024). Het COA stelt dat de hoge instroom, in combinatie met een slechte doorstroom naar locaties in andere gemeenten, de oorzaak is van de situatie. Het COA spreekt van een gebrek aan opvangplekken en de bezetting op COA-locaties is volledig. Het COA doet een beroep op gemeenten om opvangplekken beschikbaar te stellen, maar de gemeenten werken vaak niet mee. Het COA is afhankelijk van noodopvang in gemeenten (COA, 2025).

Door het gebrek aan opvangplekken slapen honderden mensen buiten. Zij konden geen gebruik maken van toiletten, douches of medische zorg. Dit was voor Artsen Zonder Grenzen reden om in actie te komen in Ter Apel (Artsen Zonder Grenzen, 2022). Volgens Artsen Zonder Grenzen verzuimde de Nederlandse overheid om menswaardige leefomstandigheden te bieden (NOS, 2022; Artsen Zonder Grenzen, 2022).

De erbarmelijke en mensonterende omstandigheden zouden voor gemeenten reden moeten zijn om opvangplekken beschikbaar te stellen. Toch lukt het gemeenten niet om nieuwe locaties aan te wijzen. De reden hiervoor zijn de protesten en acties van inwoners en omwonenden tegen de komst van een AZC. In verschillende plaatsen worden plannen voor een AZC-vestiging ingetrokken na weerstand van de omgeving (Kossen, 2025).

De afgelopen jaren zijn er een aantal opinieonderzoeken uitgevoerd bij omwonenden van een AZC. Een derde van de respondenten zou het een goed idee vinden dat er een AZC bij hen in de gemeente zou komen. Het draagvlak neemt af als de plannen concreter worden (Bekkers, 2024). Uit een onderzoek onder 3350 Nederlanders blijkt dat bijna 70% van de direct omwonenden van AZC's niet betrokken zijn en geen inspraak hebben gehad bij de plannen van de gemeente. Bijna de helft van de omwonenden van een centrum denkt dat de opvang voor asielzoekers er hoe dan ook was gekomen, ook al zou er inspraak zijn geweest. Volgens de onderzoekers vinden vier op de tien Nederlanders (42%) het acceptabel als er in hun gemeente een AZC komt. Nog eens drie op de tien (29%) vinden dit acceptabel onder voorwaarden. Eén op de vijf (21%) is hoe dan ook tegen. Opvallend is dat degenen die in de buurt van een opvangcentrum wonen positiever zijn dan degenen die niet in de buurt wonen. Van degenen die binnen een straal van 500 meter van een AZC of opvanglocatie wonen, ervaart 6% 'erger overlast' en 9% 'enige overlast'. Een kwart ondervindt 'nauwelijks overlast' en iets meer dan de helft helemaal niet (Binnenlands Bestuur, 2015).

Politisering

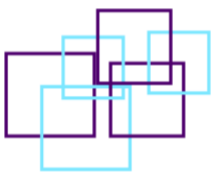
Het onderwerp het opvangen van vluchtelingen is een gepolitiseerd onderwerp. Volgens Rea e.a. (2019) is het thema vluchtelingen opvang binnen Europa om verschillende redenen gepolitiseerd. Allereerst gebruiken politieke partijen de vluchtelingenkwestie om onderscheid te maken tussen ‘eigen cultuur’ en ‘vreemde cultuur’. Dit heeft geleid tot een discussie over nationale identiteit en cultuur, wat voor veel mensen een gevoelig onderwerp is. De vraag of een vluchteling economische impact heeft op een land is een andere reden voor politisering. Politieke partijen benadrukken hierbij de kosten voor opvang en integratie voor de maatschappij. De gemaakte associatie met veiligheid, met name na terroristische aanslagen in Europa, is een andere reden voor politisering, waarbij vluchtelingen worden gepresenteerd als bedreiging voor de veiligheid.

Politieke partijen politiseren de vluchtelingenopvang om stemmers te mobiliseren, vooral op het rechtse politieke spectrum. Door de focussen op de eerdergenoemde punten zorgen de politieke partijen dat de bevolking zich onzeker voelt over verandering voor hun omgeving en globalisering. Deze retoriek wordt gehanteerd door populistische en rechtse politieke partijen binnen Europa en ook in Nederland (Rea e.a, 2019). Media spelen een rol in het politiseren van vluchtelingenkwesties. Sensationalistische berichtgeving, vaak gefocust op incidenten of misdrijven die door vluchtelingen worden gepleegd, kan de publieke opinie beïnvloeden en angst en vijandigheid creëren (Rea e.a, 2019).

Succesvolle toewijzing

In de gemeente Hilversum lukte het wel om met de inwoners tot een besluit te komen. De gemeente kiest ervoor, na gesprekken met inwoners, om niet één grote, maar drie kleine locaties te openen. In de gemeente Hilversum is een participatietraject met inwoners opgestart, waaruit een aantal randvoorwaarden zijn gekomen. De gemeente anticipeerde hiermee op de spreidingswet en de hoge instroom van asielzoekers. In de gemeente vonden in kleine gezelschappen gesprekken plaats met voor- en tegenstanders. De gemeente Hilversum startte met de gesprekken, voordat de locatie bekend was en noemde het een uniektraject. Inwoners konden meepraten over de randvoorwaarden, zoals locatie, doelgroep en voorzieningen. Deze vorm van consultatie lijkt bij te dragen aan een vergroting van het draagvlak. In Hilversum is dat lastig te meten, omdat de opvanglocaties niet gerealiseerd zijn. (Vos, 2023).

Dit voorbeeld illustreert dat het betrekken van burgers een positief effect kan hebben op de acceptatie van locatiebepalingen. Dit effect blijkt ook uit de literatuur over consultatie, waarbij een zorgvuldig proces positief lijkt te zijn voor hoe burgers zich verhouden tot de uitkomsten hiervan (Arras en Beyers, 2020; Fraussen, Albereda en Braun, 2020; Rasmussen en Reher, 2022; Ansell e.a., 2020). Systematisch onderzoek naar locatiebesluitvorming van AZC's of opvangplekken voor vluchtelingen ontbreekt, terwijl de betrokkenheid van burgers wel positieve effecten zou kunnen hebben.

Onderzoeksvraag en doelstelling

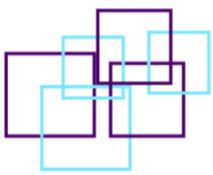
Het centrale doel van dit scriptieonderzoek is om inzicht te verkrijgen in het effect van consultatieprocessen bij gepolitiseerde beleidskwesties, zoals de toewijzing van een AZC of opvangplek aan een specifieke locatie. Door te onderzoeken hoe burgers betrokken worden bij besluitvorming over gepolitiseerde onderwerpen, kan worden vastgesteld in hoeverre consultatie bijdraagt aan de acceptatie van beleidsuitkomsten. Op basis van de bevindingen kunnen concrete aanbevelingen worden gedaan voor de inzet van (omwonenden)participatie bij vergelijkbare gepolitiseerde onderwerpen.

De hoofdvraag die hieruit voortvloeit, luidt:

In hoeverre beïnvloedt het consultatieproces de acceptatie van beleidsuitkomsten?

De wetenschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in het leveren van een bijdrage aan de bestaande kennis over participatieve besluitvorming binnen gepolariseerde contexten en dus het doen van exploratief onderzoek. Hoewel er eerder onderzoek is gedaan naar burgerparticipatie en consultatie, blijft onduidelijk onder welke voorwaarden consultatie daadwerkelijk bijdraagt aan de acceptatie van beleid, wanneer sprake is van politieke en maatschappelijke controverse (gepolitiseerde onderwerpen).

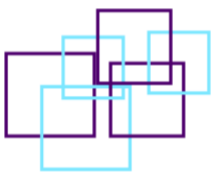
De maatschappelijke relevantie ligt in de mogelijkheid om beleidsmakers handvatten te bieden voor het effectiever vormgeven van consultatieprocessen in dergelijke beleidsdossiers. Door inzicht te geven in welke factoren bijdragen aan een succesvolle participatieaanpak, kunnen toekomstige besluitvormingsprocessen rondom bijvoorbeeld de plaatsing van AZC's transparanter, responsiever en maatschappelijk beter ingebed worden. De bevindingen in dit scriptieonderzoek kunnen inzichten opleveren in de omstandigheden waaronder consultatie leidt tot een hogere mate van acceptatie bij gepolitiseerd onderwerpen.

Literatuur

Verschillende onderzoeken gaan over deze effecten en de uitkomsten zijn eenduidig. Voorgaand onderzoek laat zien dat consultatie het draagvlak van beleid positief beïnvloedt (Beyers & Arras, 2020; Ansell e.a., 2020, en Rasmussen & Reher, 2020). Deze onderzoeken tonen aan dat de legitimiteit van het beleid toeneemt door consultatie, zelfs als de beleidsuitkomsten niet de door de participanten gewenste uitkomst betreffen. Beyers en Arras concluderen dat consultatie leidt tot meer acceptatie van beslissingen. Het onderzoek focust zich op regulerend beleid op landelijk niveau, zoals het sturen op gedrag bij milieu of volksgezondheid. De bevindingen zijn in lijn met het onderzoek van Rasmussen en Reher (2020). Zij concluderen dat het beleid als legitiemer wordt beschouwd als er aan een vorm van inspraak wordt gedaan. Zelfs als er voor beleid wordt gekozen dat de belangen van de niet-geconsulteerde groepen weerspiegelt, blijkt dat de opvattingen tegenover het beleid negatiever zijn. De onderzoeken (Rasmussen & Reher, 2020; Beyers en Arras, 2020) richten zich op consultatie op landelijk niveau in Duitsland, de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en België. Het zou relevant zijn om te kijken of deze percepties standhouden in een consensustekenend land zoals Nederland en op lokaal niveau. De onderzoeken richten zich niet op controversieel beleid met betrekking tot de leefomgeving. Het zou van belang kunnen zijn dit te onderzoeken, omdat hier mogelijk andere factoren een rol spelen.

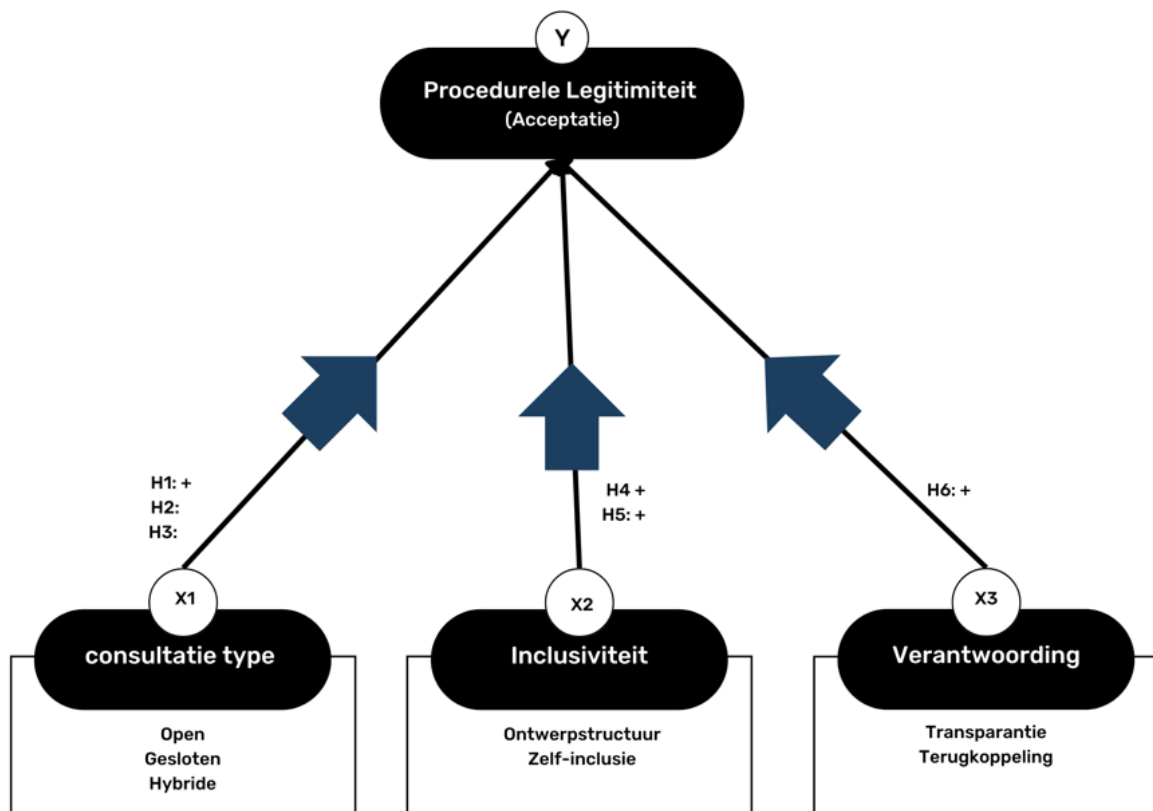
Het laatste gat in de literatuur kan worden gezocht in een onderzoek naar beleidsstrategieën die gericht zijn op de betrokkenheid van de gemeenschap, de lokale tegenstand en NIMBY-gedrag van Dekker, Oliver en Geuijen (2020; 2021). Volgens de auteurs komt tegenstand voort uit economische zorgen en culturele bedreigingen. De beleidsstrategie die werd onderzocht, probeerde deze zorgen aan te pakken door middelen en kansen ook aan de buurt aan te bieden en contact met asielzoekers te stimuleren. De gehanteerde strategie bood investeringen in de buurt als compensatie voor een AZC-locatie. Het ging om financiële investeringen, zoals extra budgetten voor de buurt. Verder werden er sociale- en onderwijsprogramma's opgezet voor de buurt. De auteurs concluderen dat de gehanteerde beleidsstrategie een kleine groep bewoners aantrok, maar deze groep stond al positief tegenover de komst van een AZC in hun buurt. De houdingen van de andere omwonenden veranderden nauwelijks. De auteurs concludeerden zelfs dat ingezette middelen en kansen het gevoel van concurrentie en voorkeursbehandeling vergrootten (Dekker, Oliver en Geuijen, 2020). Uit de casus van Dekker, Oliver en Geuijen (2021) kan worden geconcludeerd dat investeringen niet bijdragen aan het succesvol toewijzen van een AZC in een buurt. De auteurs stellen in hun conclusie dat er gekeken moet worden naar betere en bredere buurtbetrokkenheid bij de locatieaanwijzing. Hiermee kan de koppeling met dit scriptieonderzoek worden gemaakt. In de casus was het relevant geweest om te kijken naar het consultatieproces, zoals de auteurs zelf ook aangaven.

Concluderend is er genoeg aandacht voor het effect van consultatie, maar focust dit onderzoek met name op de landelijke overheid en op regulerende beleidsterreinen. Verder is er beperkt onderzoek gedaan naar de acceptatie van AZC-locatiebepaling, waarbij de koppeling met het consultatieproces niet werd gemaakt. De aanbeveling voor vervolgonderzoek van Beyers en Arras (2020) kan als aanknopingspunt worden gezien. Zij adviseren de relatie tussen consultaties en legitimiteit te onderzoeken in verschillende beleids- en institutionele contexten en zouden meer controversiële onderwerpen in andere beleidsgebieden kunnen omvatten.

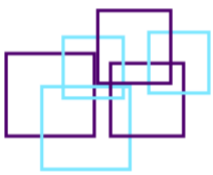
Theoretisch kader

In figuur 1 is het conceptueel model weergegeven met daarin relevante factoren en de hypothesen.

- = Verlaagd de procedurele legitimiteit
+ = Verhoogd de procedurele legitimiteit
H = Hypothese

Figuur 1: conceptueelmodel

Acceptatie van beleidsuitkomsten

Volgens Beyers en Arras (2020) wordt acceptatie van beleidsuitkomsten gezien als de mate waarin de betrokkenen een besluit als legitiem beschouwen. Legitimiteit betekent in hoeverre een besluit als rechtmatig en rechtvaardig wordt gezien. Volgens Beyers en Arras (2020) en Ansell e.a. (2020) draait legitimiteit om de waardering door belanghebbenden, die aangeeft of een besluit eerlijk en correct is genomen.

Inputlegitimiteit

Beyers en Arras (2020) onderscheiden verschillende soorten legitimiteit en deze vormen worden in het scriptieonderzoek aangehouden om de acceptatie van beleidsuitkomsten te duiden. Inputlegitimiteit gaat over de betrokkenheid van belanghebbenden bij het beleidsproces. De inputlegitimiteit wordt als hoog beoordeeld wanneer burgers, bedrijven of vertegenwoordigers kunnen participeren in het beleidsontwikkelingsproces. Het standpunt is dat het proces eerlijker en legitiemer is wanneer diverse standpunten en belangen worden meegenomen bij het nemen van beslissingen.

Throughputlegitimiteit

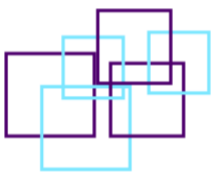
Beyers en Arras (2020) omschrijven throughputlegitimiteit als de kwaliteit van het proces. Centraal hierin staat het vertrouwen van de belanghebbenden richting de beleidsmakers. Throughputlegitimiteit kan worden bereikt door verschillende perspectieven te laten participeren, de mogelijkheid voor een open gesprek, transparantie van het besluitvormingsproces en het afleggen van verantwoording door de beleidsmakers.

Volgens de auteurs verhoogt throughputlegitimiteit de acceptatie van beleidsbeslissingen, omdat stakeholders zich meer betrokken en gehoord voelen wanneer ze vertrouwen hebben in de eerlijkheid en de transparantie van het proces, zelfs als ze het niet eens zijn met de uiteindelijke beslissing.

Outputlegitimiteit

De derde vorm van legitimiteit die wordt onderscheiden, is outputlegitimiteit. Volgens Beyers en Arras (2020) draait outputlegitimiteit om de resultaten van het beleidsvormingsproces. Outputlegitimiteit kan worden gezien als de acceptatie van het beleid op basis van de kwaliteit en de rechtvaardigheid van de beleidsuitkomsten. Als een beleidsmaatregel als voordelig, rechtvaardig en efficiënt wordt ervaren, zal de outputlegitimiteit groter zijn.

Inputlegitimiteit en throughputlegitimiteit hebben betrekking op het proces van de beleidsvorming. Deze twee vormen worden daarom procedurele legitimiteit genoemd. De procedurele legitimiteit is belangrijker dan outputlegitimiteit voor de acceptatie van beleidsuitkomsten. Procedurele legitimiteit zorgt voor een hogere mate van acceptatie van het beleid, zelfs als de belanghebbenden het niet eens zijn met de uitkomsten van het besluitvormingsproces (Beyers en Arras, 2020; Rasmussen en Reher, 2022).

Consultatie

De traditionele wijze van beleid maken en uitvoeren, waarbij beleidsprofessionals het beleid voorbereiden en uitvoeren en de burger alleen gebruiker is, maakt steeds meer plaats voor andere vormen van beleid en dienstverlening (Bovaird, 2007; Verschuere e.a, 2012). Volgens Ansell e.a. (2020) en Yackee (2015) leidt het betrekken van verschillende belanghebbenden en perspectieven tot betere en innovatievere oplossingen. Wanneer een overheid deze perspectieven en belangen een stem geeft in het beleidsproces, wordt dit 'collaboratieve governance' genoemd. Het niet betrekken van belanghebbenden bij het maken van beleid kan volgens Ansell e.a. (2020) leiden tot verlies van draagvlak, legitimiteit en een negatieve houding tegenover het beleid. Het betrekken van belanghebbenden om hun perspectieven mee te nemen in de beleidsvorming wordt consultatie genoemd. Een synoniem voor consultatie is raadpleging, en dit woord geeft de betekenis goed weer: het raadplegen van de beleidsmakers door belanghebbenden, zoals niet-gouvernementele organisaties (NGO's), bedrijven, bedrijfsverenigingen, beroepsorganisaties of burgers (Beyers & Arras, 2020).

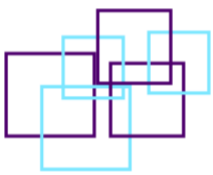
Open consultatie

Bij open consultatie heeft iedereen de mogelijkheid om deel te nemen. De drempel om mee te doen aan de consultatiesessie is laag, en deze vorm kan ook digitaal of via een enquête worden uitgevoerd. Diversiteit heeft geen prioriteit, omdat iedereen de mogelijkheid heeft om deel te nemen. Dit zorgt ervoor dat belanghebbenden het proces als eerlijk en rechtvaardig beschouwen (Arras en Beyers, 2020). Bij open consultatie bestaat het risico dat bepaalde belanghebbenden dominant aanwezig zijn, waardoor het bereiken van consensus vaak lastig is. In het onderzoek van Fraussen, Albereda en Braun (2020) waren dit vooral zakelijke en georganiseerde belangen. Het doel is om inclusiviteit te waarborgen en de representativiteit van het besluitvormingsproces te vergroten, zodat het beleid beter aansluit bij de diverse belangen van betrokkenen (Beyers & Arras, 2020; Fraussen, Albereda & Braun, 2020). Dit verhoogt de procedurele legitimiteit omdat het een transparant en inclusief karakter heeft. Het verbetert beleidsmakers in het horen van alternatieve of onderbelichte standpunten van een heterogene groep belanghebbenden (Arras en Beyers, 2020).

H1: Open consultatie leidt tot een hogere procedurele legitimiteit.

Gesloten consultatie

Gesloten consultatie is alleen toegankelijk voor geselecteerde belanghebbenden. Fraussen, Albereda en Braun (2020) waarschuwen voor de negatieve gevolgen van gesloten consultatie. Het kan leiden tot het selecteren van belanghebbenden met dezelfde voorkeuren en expertise. De focus ligt op het uitwisselen van standpunten, dus op de kwaliteit van het overleg. Dit kan leiden tot een lagere procedurele legitimiteit en tot een hogere outputlegitimiteit. Dit komt omdat het proces als minder inclusief wordt ervaren, maar er wel vaker naar de input wordt geluisterd. Beleidsmakers hebben controle over wie vertegenwoordigd zijn en wie deelneemt. Het voordeel van deze vorm van consultatie is dat er geen belanghebbenden dominant aanwezig zijn, en het proces sneller verloopt (Arras en Beyers, 2020). Wanneer de verschillende perspectieven binnen de consultatie beperkt zijn, kan het vertrouwen in het beleidsproces afnemen (Fraussen, Albereda en Braun, 2020). Dit wordt door burgers als even onacceptabel beoordeeld als helemaal geen consultatie.

Gesloten consultatie met veel diversiteit in belanghebbenden leidt tot een hogere procedurele legitimiteit: Het doel is om diversiteit te waarborgen (Arras en Beyers, 2020).

H2: Er wordt een relatie verwacht tussen een hogere legitimiteit van het beleidsproces en gesloten consultatie, maar door de complexiteit is onduidelijk in welke mate en welke richting.

Hybride consultatie

Hybride consultatie heeft zowel positieve als negatieve gevolgen voor de legitimiteit, afhankelijk van de wijze van consultatie. Deze vorm bevat zowel open- als gesloten consultatietools en maakt gebruik van een mix van publieke en gerichte tools om een evenwichtige vertegenwoordiging van diverse stakeholders te bereiken. Dit verhoogt de representativiteit, maar er bestaat ook een kans dat sommige groepen niet effectief wordt bereikt. (Fraussen, Albereda en Braun, 2020). Dit kan helpen om meer diverse input te krijgen en de diepgang van expertise mee te nemen, wat de procedurele legitimiteit kan verhogen. Hybride consultatie kan het proces echter ingewikkelder maken voor zowel de betrokkenen als de beleidsmakers. (Fraussen, Albereda en Braun, 2020).

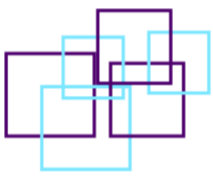
H3: Er wordt een relatie verwacht tussen een hogere legitimiteit van het beleidsproces en hybride consultatie, maar door de complexiteit is onduidelijk in welke mate en welke richting.

Inclusiviteit van consultatie

Inclusiviteit leidt tot een hogere procedurele legitimiteit en dus tot betere acceptatie van beleidsuitkomsten (Rasmussen en Reher, 2022; Ansell e.a, 2020). In het onderzoek van Ansell e.a. (2020) wordt een conceptueel model voor inclusie bij consultatie gepresenteerd. Dit model legt uit hoe inclusie wordt bevorderd en beheerd in consultatie. Ansell e.a. stellen dat inclusie wordt beïnvloed door twee hoofdcategorieën: zelf-inclusie en ontwerpstructuur.

Zelf-inclusie

Zelf-inclusie draait om de bereidheid om mee te doen van belanghebbenden. Vertrouwen speelt een cruciale rol in de beslissing om deel te nemen aan consultatie. Over het algemeen kan worden gesteld dat de mate van deelname afhangt van de mate van vertrouwen. Als het vertrouwen van de belanghebbende toeneemt, dan deze belanghebbende vaker deelnemen aan consultatie en ook actiever meedoen. Vertrouwen is het hebben van een overtuiging, waarvan de beheersing buiten de eigen macht ligt. Vertrouwen komt naar voren als er geen zekerheid op de situatie kan worden verkregen. Eerdere conflicten of wantrouwen kunnen barrières opwerpen voor samenwerking en inclusie. Belanghebbenden zijn gemotiveerd om deel te nemen wanneer ze onderling afhankelijk zijn van andere belanghebbenden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als ze geloven dat samenwerking nodig is om gemeenschappelijke doelen te bereiken. De keuze om deel te nemen wordt beïnvloed door zowel de positieve prikkels (zoals potentiële voordelen) als de negatieve prikkels (zoals kosten, tijdsdruk of risico's). Belanghebbenden moeten de kosten en baten van deelname afwegen en besluiten op die manier of het de moeite waard is om deel te nemen.

H4: Zelf-inclusie bij consultatie leidt tot een hogere procedurele legitimiteit bij het beleidsproces.

Ontwerpstructuur

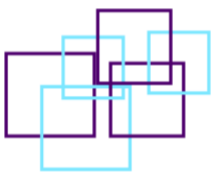
De ontwerpstructuur draait om de ontwerpkenmerken en strategie van de consultatie. De keuze van het type consultatie bepaald wie er kunnen deelnemen, daarnaast is de toegankelijkheid van de consultatie van belang. De toegankelijkheid draait om zaken die deelnemers nodig hebben om goed te kunnen participeren, zodat er geen drempels of barrières zijn. In sommige gevallen kunnen machtige actoren de toegang voor zwakkere belanghebbenden belemmeren, waardoor de inclusie wordt beperkt. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als meer invloedrijke belanghebbenden het proces domineren en hun agenda's boven die van anderen stellen. De mate van inclusie hangt af van gelijkwaardige machtsrelaties onderling. Bij negatieve ervaringen uit het verleden kunnen belanghebbenden aarzelen om opnieuw deel te nemen.

Naast deze voorwaarden benadrukt het model het belang van actief inclusiebeheer. Dit houdt in dat organisatoren strategisch bepalen welke deelnemers op welk moment worden betrokken. De betrokkenheid van belanghebbenden is cruciaal, maar inclusie is geen kwestie van 'hoe meer, hoe beter'. Het model suggereert dat inclusie niet vanzelf ontstaat, maar het resultaat is van doelbewuste en strategische keuzes binnen het samenwerkingsproces. Door deze factoren en het actieve beheer ervan te integreren, kan consultatie effectiever en inclusiever worden vormgegeven (Ansell e.a., 2020).

H5: De ontwerpstructuur bij consultatie leidt tot een hogere procedurele legitimiteit bij het beleidsproces.

Verantwoording

Wanneer de overheid gebruikmaakt van consultatie, is het belangrijk dat de resultaten van de consultatie, de beleidsbeslissingen en hoe er met de input wordt omgegaan, teruggekoppeld worden naar de belanghebbenden (Fraussen, Albareda & Braun, 2020; Fraussen & Halpin, 2020). Het waarborgen van transparantie vergroot namelijk het vertrouwen onder de belanghebbenden en daarmee de legitimiteit van de beleidsuitkomsten. In termen van verantwoording en terugkoppeling wordt in de literatuur benadrukt dat de overheid verantwoording moet afleggen voor de keuzes die zij maakt bij het prioriteren van onderwerpen en het betrekken van verschillende belanghebbenden: welke groepen zijn geraadpleegd, hoe werd hun input gewogen en hoe werd hun feedback verwerkt. Terugkoppeling naar belanghebbenden is essentieel om hen te informeren over de invloed die hun bijdragen hebben gehad op het uiteindelijke beleid (Fraussen & Halpin, 2020).

Transparantie

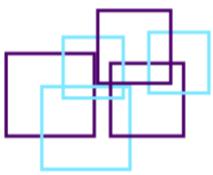
Fraussen en Halpin (2020) wijzen erop dat transparantie in dit proces de procedurele legitimiteit, maar vooral de throughputlegitimiteit, van beleidsbeslissingen versterkt. Een inclusieve consultatie, waarbij verschillende belanghebbenden vertegenwoordigd zijn, zorgt ervoor dat de overheid zich verantwoordelijk moet houden voor de manier waarop deze groepen zijn betrokken. Dit dwingt de overheid om transparant te zijn over het proces, de keuzes die worden gemaakt en de resultaten die voortkomen uit de consultatie (Fraussen, Albareda & Braun, 2020). De overheid kan op verschillende manieren voorzien in de terugkoppeling. Als de overheid een enquête heeft gebruikt als (open) consultatie, dan kan de overheid de deelnemers van de enquête gericht terugkoppelen over hoe hun input is gebruikt en uitleggen waarom (Fraussen, Albareda & Braun, 2020; Fraussen & Halpin, 2020).

H6: Het afleggen van (transparante) verantwoording over het proces en de input leidt tot hogere procedurele legitimiteit bij het beleidsproces.

Methodologie

De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid publiceerde in 2023 het working paper ‘Een deskundige overheid’. Het doel van deze publicatie was om lering te trekken uit buitenlandse succeservaringen. De auteurs waren van mening dat onderzoek te vaak gericht was op de negatieve lessen van overheidsfalen. Zij achten het belangrijk om onderzoek te verrichten naar situaties waarin successen zijn behaald (*t Hart e.a, 2023)

In dit onderzoek staan de succescases centraal, om zo lering te kunnen trekken uit overheidssucces in plaats van overheidsfalen. Voor dit scriptieonderzoek wordt daarom de methodologie van het working paper gedeeltelijk overgenomen. Om het scriptieonderzoek uit te voeren, wordt zowel een primaire als secundaire analyse uitgevoerd op een aantal succesvol beoordeelde casestudies. Succesvol beoordeelde casestudies houdt in dat de omwonenden van een AZC-locatie de beleidsuitkomst hebben geaccepteerd en dat er een vorm van consultatie heeft plaatsgevonden. Met geaccepteerd wordt een vorm van legitimiteit bedoeld. Het is belangrijk om hierbij te vermelden dat omwonenden niet achter het besluit hoeven te staan, zoals alleen het geval is bij output-legitimiteit. Bij toenemende procedurele-legitimiteit hebben de omwonenden begrip voor de beleidsbeslissing, waardoor zij de beslissing als rechtmatig beschouwen. Door deze casussen te bestuderen, kunnen patronen in kaart worden gebracht. Er wordt terug geredeneerd van de beleidsuitkomst naar een waarneembaar patroon in consultatie. Het doel van het onderzoek is niet om een causale verklaring af te geven voor elke casus, maar om inzicht te krijgen in de rol die consultatie heeft gespeeld bij succesvolle praktijkvoorbeelden.

Casusselectie

Het onderzoek focust zich op consultatie bij AZC-besluitvorming, omdat dit een gepolitiseerd thema is. De verwachting is, gezien de beschikbare literatuur, dat consultatie leidt tot een hogere legitimiteit van de beleidsuitkomsten. Als dit het geval is bij een gepolitiseerd onderwerp, dan kan het aannemelijk geacht worden dat dit ook het geval is bij niet-gepolitiseerde onderwerpen. Voor de casusselectie is het een vereiste dat er consultatie heeft plaatsgevonden op het AZC-besluitvormingsdomein.

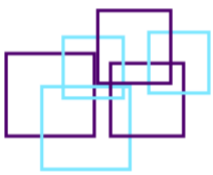
In dit onderzoek worden verschillende casussen geselecteerd die als ‘succesvol’ worden beoordeeld op basis van de acceptatie van beleidsuitkomsten door omwonenden van AZC-locaties en de mate van consultatie die daarbij heeft plaatsgevonden. Het eerste criterium is de beleidsuitkomst: casussen waarbij de beleidsuitkomsten door de omwonenden zijn geaccepteerd. Er moet in de casus sprake zijn van output-legitimiteit, waarbij de omwonenden achter de beleidsbeslissing staan of er moet sprake zijn van procedurele-legitimiteit, waarbij de omwonenden de beleidsbeslissing uiteindelijk als rechtmatig hebben beoordeeld. Acceptatie van de beleidsbeslissing kan gedurende het participatietraject groeien, waardoor ook casussen kunnen worden geselecteerd waar weerstand plaatsmaakte voor begrip.

Het tweede criterium is de consultatievorm: de geselecteerde casussen moeten voldoen aan de voorwaarde dat er een vorm van consultatie heeft plaatsgevonden tussen de overheid en belanghebbenden. In bijlage 3 staat een respondentenoverzicht en een overzicht met geanalyseerde documenten per gemeente weergegeven.

Gegevensverzameling

De methode waarmee de hypothesen worden getoetst is tweeledig. Er wordt gebruik gemaakt van zowel interviews als documentenanalyse. Hiervoor worden primair en secundair onderzoek gecombineerd van gemeenten waar beide dataverzamelingsmethoden toepasbaar zijn. Allereerst worden bestaande onderzoeken geanalyseerd op type consultatie, de inclusiviteit en de verantwoording hiervan. Het gaat hierbij om beleidsevaluatieonderzoeken, bestuursrapportages of onderzoeken van externe onderzoeksbureaus. Secundair onderzoek kan worden aangevuld met primair onderzoek in de vorm van aanvullende interviews om diepgaandere inzichten te verwerven.

De gemeenten Hardenberg, Middelburg, Amsterdam, Groningen, Doetinchem en Ede voldoen aan de casusselectie en waar beide dataverzamelingsmethoden toepasbaar zijn. De onderzoeken geven een goed overzicht van het verloop van het beleidsproces en de rol van participatie daarbij. Naast de gepubliceerde evaluaties, onderzoeken en rapporten (zie bijlage 3) kunnen ambtelijke stukken en communicatie tussen gemeenteraad en College van Burgemeester en Wethouders worden geanalyseerd.

Interviews

De interviews geven inzicht in de keuze voor de vorm van consultatie, het verloop ervan en de ervaring ermee. De interviews worden afgenomen met betrokken ambtenaren, wijkverenigingen en andere consultatiedeelnemers (Zie bijlage 3). Ze bieden inzichten in het beleidsproces in plaatsen waar geen onderzoeken beschikbaar zijn en kunnen als aanvulling worden gebruikt op de documentenanalyse. Het uitgangspunt was dat er per casus minimaal een document, een interview met een betrokken ambtenaar en een interview met een deelnemer van de consultatie sessie voorhanden moest zijn. De toetsing is gebaseerd op semigestructureerde interviews met verschillende betrokkenen van het besluitvormingsproces rondom een AZC-locatie. De semigestructureerde aanpak richt zich op het onderwerp en biedt tegelijkertijd ruimte om ervaringen, antwoorden en verhalen te formuleren (Barbour, 2013). De interviews zullen tussen de 30 en 60 minuten duren en worden binnen twee dagen na het interview getranscribeerd, zodat de herinnering nog vers is.

Analyse

De analyses zijn deductief gestructureerd en worden geanalyseerd op basis van de volgende thema's: wijze van consultatie, diversiteit binnen consultatie en de acceptatie van de beleidsuitkomst. Door het uitvoeren van de casestudy met primaire en secundaire dataverzameling wordt op een bredere manier informatie verzameld met betrekking tot consulteren. Deze aanpak versterkt de interne validiteit van het onderzoek (Barbour, 2013). Tijdens het onderzoek wordt geprobeerd de interne validiteit hoog te houden. Echter, vanwege het semigestructureerde karakter van de interviews kunnen de gesprekken onderling verschillen, wat de interne validiteit kan beïnvloeden. Door meerdere interviews af te nemen en de documenten te analyseren, wordt geprobeerd dit te beperken.

Betrouwbaarheid heeft betrekking op hoe consistent een methode meet, waarbij de twee methoden samen voldoende consistentie moeten bieden. Wel moet worden opgemerkt dat niet alle interviews exact hetzelfde zullen verlopen. Een andere onderzoeker kan bijvoorbeeld andere vragen stellen, wat kan leiden tot andere antwoorden. Dit kan de betrouwbaarheid onder druk zetten. Dit kan worden verholpen door meer interviews af te nemen. Het onderzoek is enigszins generaliseerbaar, omdat er naar patronen wordt gezocht in verschillende casussen die onafhankelijk van elkaar zijn.

Operationalisatie

De interviewindicatoren in tabel 1 verwijzen naar de vragen in de interview guide, welke is opgenomen in bijlage 1 en 2.

Tabel 1: Operationalisatie

Variabele	Concept	Dataverzameling	Indicator interview	Indicator documentenanalyse
Consultatietype	Open	Interview en documentenanalyse	A1 t/m A4 AA1 t/m AA3.1	Open uitnodiging
	Gesloten	Interview en documentenanalyse	A1 t/m A4 AA1 t/m AA3.1	Uitnodiging Memo of nota bevat selectiecriteria of verdeelsleutel
	Hybride	Interview en documentenanalyse	A1 t/m A4 AA1 t/m AA3.1	Document toon beide elementen
Zelf-inclusie	Motivatatie	Interview en documentenanalyse	B1 t/m B8 BB1 t/m BB3	-
	Vertrouwen	Interview en documentenanalyse	B9 t/m B11.1 BB5 t/m BB6.1	-
	Kosten/baten	Interview en documentenanalyse	B7 t/m B8 BB4	-
Ontwerpstructuur	Diversiteit	Interview en documentenanalyse	B12 BB7 t/m BB7.1	Overzicht deelnemers categorien of overzicht uitgenodigden
	Doelstelling	Interview en documentenanalyse	B14 t/m B15 BB 9 t/m BB9.2; BB11.1 t/m BB11.2	Formulering specifiek of meetbare doelen
	Strategie	Interview en documentenanalyse	BB10 t/m BB11.2	Document bevat proces of faseringstijldijn
	Machtsverhouding	Interview en documentenanalyse	B13 t/m B13.2 BB8 t/m BB8.2	Document bevat paragraaf gelijkwaardige inspraak
Verantwoording	Transparantie	Interview en documentenanalyse	C1 t/m C2.3 CC1 t/m CC2	communicatieplan
	Terugkoppeling	Interview en documentenanalyse	C3 t/m C3.1 CC3 t/m CC3.4	Periodieke nieuwsbrieven of overlegagenda
Legitimiteit	Input	Interview en documentenanalyse	D1 t/m D2.1 DD1 t/m DD2.2	Draagvlak, Enquête- of monitorrapport met resultaten
	Throughput	Interview en documentenanalyse	D2t/m D3.1 DD2 t/m DD3.1	Draagvlak, Enquête- of monitorrapport met resultaten
	Output	Interview en documentenanalyse	D4 t/m D5.1 DD4 t/m DD5.2	Draagvlak, Enquête- of monitorrapport met resultaten

Gegevensanalyse

De interviews en documenten worden geanalyseerd met coderingen, waarbij er wordt gekeken of er indicatoren en patronen naar voren komen in de verschillende documenten (Van der Staa & De Vries, 2014). De woordelijke transcriptie, de bestuursrapportage en andere rapporten maken een systematische analyse mogelijk, wat de betrouwbaarheid van de studie versterkt (Van der Staa & De Vries, 2014 Barbour, 2013). In tabel 2 staan de coderingen toegelicht.

Tabel 2: Coderingen

Variabele	code	Sub-code	Toelichting
Consultatietype	Open	Kenmerken	Karakteristieken van de consultatievorm: vrij toegankelijk voor iedereen
		Deelnemers	Informatie over de deelnemers (wie is vertegenwoordigd)
	Gesloten	Kenmerken	Karakteristieken van de consultatievorm: selectief toegankelijk
		Deelnemers	Informatie over de deelnemers (wie is vertegenwoordigd)
	Hybride	Kenmerken	Karakteristieken van de consultatievorm: open- en gesloten consultatievorm eigenschappen
		Deelnemers	Informatie over de deelnemers (wie is vertegenwoordigd)
Inclusiviteit	Zelf-inclusie	Motivatie	Reden van deelnemen intrinsiek of extrinsiek vanuit de deelnemer
		Vertrouwen	Het vertrouwen vanuit de deelnemer in het proces of de organisatie
		Kosten/baten	De keuze om deel te nemen wordt beïnvloed door de inspanningsverplichting, tijdsdruk of een eventueel risico
	Ontwerpstructuur	Diversiteit	De wijze om verschillende belangen en perspectieven de waarborgen bij een sessie
		Doelstelling	De wijze waarop doelstelling van de consultatie is geformuleerd, opgesteld en is gecommuniceerd
		Machtsstructuur	De aan/afwezigheid van dominante actoren en de mogelijkheid om op gelijkwaardige manier deel te nemen
		Strategie	De wijze waarop de strategie wie wanneer wordt betrokken is geformuleerd, opgesteld en is gehanteerd.
Verantwoording	Transparantie	Beschikbaarheid informatie	Alle (relevante) informatie die beschikbaar is werd direct gedeeld met de betrokkenen of was toegankelijk
		Afweging	De wijze waarop verschillende belangen worden afgewogen
	Terugkoppeling	Frequentie	De frequentie waarop terugkoppeling (structureel) wordt gegeven aan de betrokkenen
		Vorm	De terugkoppeling is begrijpelijk en beschikbaar voor de betrokkenen
		Strategie	De wijze waarop de strategie van het delen van informatie is opgesteld en is gehanteerd
Legitimiteit	Input-legitimiteit	-	De wijze waarop verschillende perspectieven en belangen het beleidsproces beïnvloeden
	Throughput-legitimiteit	Begrip	De hoeveelheid begrip van de betrokkenen voor de beleidsbeslissing
		Dialogoog	De wijze waarop de dialoog plaatsvindt tussen de organisaties en de betrokkenen
	Outputlegitimiteit	Draagvlak	Het draagvlak van de beleidsbeslissing
		Wenselijk	De beleidsbeslissing wordt als effectief of efficiënt gezien door de betrokkenen
Overig	Overig	-	Alle overige relevante data die niet onder een code kan worden geplaatst

De casussen

Amsterdam

In Amsterdam moeten in 2019 acht opvang locaties voor ongedocumenteerden worden gerealiseerd. Aanvankelijk zijn vijftien locaties onderzocht voor in totaal 500 opvangplekken. Participatie was adviserend, voorafgaand aan besluitvorming. De beslissingsbevoegdheid lag bij het college.

Groningen

De gemeente Groningen heeft het voornemen om de tijdelijke opvang aan de Eemsgolaan over te zetten naar een permanente opvang met 1000 opvangplekken. Voor de besluitvorming rondom de tijdelijke opvang is geen consultatie ingezet en wordt gezien als de oude route. Voor de permanente opvang (in hetzelfde gebouw) is na alle onrust en onvrede wel een consultatietraject opgestart en wordt gezien als de nieuwe route. De beslissingsbevoegdheid ligt bij het college, maar is in de nieuwe route gedeeltelijk en binnen strikte kaders verplaatst naar de omwonenden.

Middelburg

In 2023 wordt Cleene Hooge in de wijk Grifioen in Middelburg aangewezen door het college om 330 asielzoekers op te vangen. Participatie was adviserend en meebeslissen, na de besluitvorming van de locatie en de aantallen.

Ede

In de gemeente Ede zijn 4 relatief kleine opvanglocaties gevestigd, waaronder een AZC met 200 opvangplaatsen. Participatie was voornamelijk informatief en adviserend, na de besluitvorming. De beslissingsbevoegdheid lag bij het college.

Doetinchem

In Doetinchem wordt in een nieuwe wijk ontwikkeld, genaamd de Spoorzone. In deze wijk komt de Noaberhoek, waarbij 150 opvangplaatsen voor asielzoekers worden gecombineerd met 150 sociale huurwoningen. Consultatie wordt toegepast op bredere gebiedsontwikkeling, voorafgaand aan besluitvorming door de gemeenteraad.

Hardenberg

Aan de Jachthuisweg in Hardenberg is een AZC gerealiseerd met 750 opvangplekken. Er is gebruik gemaakt van besluitvorming in de een tweetrapsraket: Eerst locatiekeuze zonder participatie, bekrachtigd door gemeenteraad; daarna consultatie over invulling via klankbordgroep.

Analyse

Acceptatie

Tabel 3: Legitimiteit per gemeente

	Procedurele legitimiteit	Output legitimiteit	Beschrijving
Amsterdam	Hoog	Laag	Er was sprake van procedurele legitimiteit: bewoners konden hun zorgen uiten via begeleidingscommissies, maar hadden een beperkte invloed op de uitkomst zelf. De acceptatie werd versterkt door goede communicatie, terugkoppeling en nazorg (Gemeente Amsterdam, 2022).
Groningen	Laag	Laag	In de "oude route" (noodopvang zonder consultatie) was acceptatie zeer laag. Emoties liepen hoog op. In de "nieuwe route" (voor permanente opvang) groeide acceptatie door transparantie, inspraak en daadwerkelijke invloed. Toch bleef wantrouwen bestaan door eerdere ervaringen.
Middelburg	hoog	Laag	Er was sprake van procedurele legitimiteit: de inzet op coproductie en advisering in wijkateliers werd gewaardeerd. Echter, het terugdraaien van participatiekaders door de gemeenteraad ondermijnde het vertrouwen. Sommige bewoners voelden zich niet serieus genomen.
Ede	laag	Hoog	Er was sprake van outputlegitimiteit: Bewoners accepteerden het beleid ondanks beperkte invloed. Persoonlijke benadering, snelle opvolging van zorgen en laagdrempelig contact waren doorslaggevend. Vertrouwen en herkenbaarheid van gemeentelijke medewerkers speelden een grote rol. Tegenstanders niet aanwezig bij sessies: lage representativiteit.
Doetinchem	Hoog	Hoog	De integrale gebiedsontwikkeling en herkenning van bewonersinput in het eindresultaat zorgden voor breed draagvlak. De samenwerking met het stedenbouwkundig bureau en open dialoog versterkten het vertrouwen. Bewoners herkenden hun ideeën in de plannen.
Hardenberg	Hoog	Laag	Er was sprake van procedurele legitimiteit: In Hardenberg werd dit bereikt door een transparant, zorgvuldig begeleid, en responsief participatietraject waarbij deelnemers zich gehoord en serieus genomen voelden. Wel ontstond verwarring over de rol van de klankbordgroep (advies of mede-beslissing), wat tijdelijk het vertrouwen schaadde.

De zes onderzochte gemeenten laten zien dat acceptatie niet eenduidig is: het varieert van sterk tot beperkt, en kan in de loop van het proces veranderen. In sommige gemeenten leidde een zorgvuldig en transparant participatieproces tot groeiend begrip en vertrouwen; in andere bleef weerstand bestaan ondanks consultatie

Consultatietype

Tabel 4: Consultatietype per gemeente

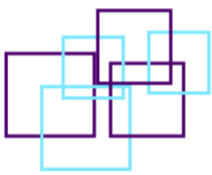
Consultatie vorm	casus	Procedurele legitimiteit	Output legitimiteit	Beschrijving
Gesloten	Amsterdam	hoog	laag	Bewonersavonden, stakeholderoverleg, draagvlakonderzoek, begeleidingscommissies, keukentafelgesprekken
	Ede	laag	hoog	Informatieavond, klankbordgroepen
	Hardenberg	hoog	laag	Klankbordgroep, omwonendenoverleg, draagvlakonderzoek
Open	Groningen	laag	laag	Plandag, werkgroepen
	Doetinchem	hoog	hoog	Gebiedscafés
Hybride	Middelburg	hoog	laag	Klankbordgroep (gesloten), wijkateliers (open), keukentafelgesprekken

Amsterdam

De gemeente Amsterdam gebruikte een gesloten consultatiestructuur met bewonersavonden, stakeholderoverleg en een draagvlakonderzoek, door een selectie op basis van een verdeelsleutel. Voor elk van de vijftien potentiële locaties is een afzonderlijk consultatietraject opgezet. De bewonersavonden richtten zich primair op direct omwonenden, terwijl het stakeholderoverleg bedoeld was voor niet-bewonende belanghebbenden, zoals scholen, ondernemers en kinderopvangorganisaties. Er werd per locatie een begeleidingscommissie ingesteld die gedurende het proces in gesprek bleef met de omwonenden. Na de opening van de locaties zijn deze commissies inactief ("slapend") gesteld. De programmamanager lichtte toe dat het college formeel niet verplicht was om omwonenden te consulteren, maar dat het dit bewust wel deed om draagvlak te creëren: "Het was niet nodig dat het college de buurt consulteerde voor de komst van de opvang. Die bevoegdheid ligt bij het college. Het college wilde dit wel graag doen" (Interview Gemeenteambtenaar Amsterdam).

"Het was niet nodig dat het college de buurt consulteerde voor de komst van de opvang. Die bevoegdheid ligt bij het college. [...] Het college wilde dit wel graag doen"

Gemeenteambtenaar Amsterdam

Ede

In Ede werd gebruikgemaakt van gesloten consultatie via informatieavonden en klankbordgroepen, alleen voor direct omwonenden. Deelname aan een klankbordgroep staat in principe open voor alle omwonenden, hoewel bij één locatie geen behoefte bleek aan een dergelijke groep. Deze aanpak bood beperkte invloed op het beleid en Besluiten over de locaties worden genomen door het college en de raad: “Dat betekent dat ze niet op een

“Dat betekent dat ze niet in een beslissingsstoel zitten. Maar wel dat ze vragen mogen stellen, kritisch mogen zijn, signalen afgeven en gewoon monitoren: gaat het goed?”

Gemeenteambtenaar Ede

beslissingsstoel zitten. Maar wel dat ze vragen mogen stellen, kritisch mogen zijn, signalen afgeven en gewoon monitoren: gaat het goed?” (Interview gemeenteambtenaar Ede).

Hardenberg

Na de locatiekeuze werd een gesloten klankbordgroep gevormd, die na realisatie overging in een omwonendenoverleg. Deze groep was niet voor iedereen toegankelijk; deelname werd beperkt tot omwonenden of personen met aantoonbaar belang, zoals ondernemers. Bij de omvorming naar het omwonenden overleg verlieten een deel van de belanghebbenden de groep: “Er zat een goede afspiegeling van de samenleving in de klankbordgroep... dat helpt om tot een beter advies te komen.” (Interview gemeenteambtenaar Hardenberg)

“Er zat een goede afspiegeling van de samenleving in de klankbordgroep [...] dat helpt om tot een beter advies te komen.”

Gemeenteambtenaar Hardenberg

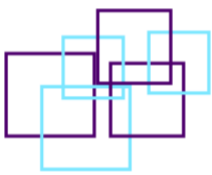
Groningen

Aanvankelijk werd geen consultatie toegepast bij de tijdelijke opvang (oude route), wat leidde tot wantrouwen en onrust. De gemeente startte daarna een open consultatieproces voor de permanente opvang (nieuwe route), met een plandag voor alle betrokkenen. Binnen dit participatietraject mochten omwonenden zich niet uitlaten over de eerdere besluitvorming met betrekking tot de noodopvang: “De nieuwe route voelt als een pleister en wordt over de wond heen gelegd, maar het gaat om de wond die er al zit” (Interview Deelnemer plandag Groningen). Iedereen die zich betrokken voelde, mocht deelnemen aan deze sessie (Gemeente

“De nieuwe route voelt als een pleister en wordt over de wond heen gelegd, maar het gaat om de wond die er al zit”

Deelnemer plandag Groningen

Groningen, 2024). Na de plandag zijn diverse werkgroepen samengesteld, onder begeleiding van de gemeente. Omdat nog niet alle werkgroepen zijn opgestart, blijven zij buiten de analyse.

Doetinchem

De gemeente organiseerde open gebiedscafés in het kader van een bredere gebiedsontwikkeling voor een woonwijk. De participatie vond plaats vanaf de planvorming en was toegankelijk voor alle belanghebbenden: “Wat je daar zag, is dat als je een doordacht concept maakt en daar vanaf het begin helder over communiceert, dat het draagvlak toeneemt” (Interview wethouder Doetinchem). Dit was op advies van het stedenbouwkundigbureau, vanwege de moeilijkheid om af te bakenen wie als belanghebbende kon worden beschouwd. In totaal zijn vijf gebiedscafés georganiseerd. Na vaststelling van de structuurschets door de gemeenteraad heeft de gemeente de sessies zelfstandig voortgezet.

“Wat je daar zag, is dat als je een doordacht concept maakt en daar vanaf het begin helder over communiceert, dat het draagvlak toeneemt”

Wethouder Doetinchem

Middelburg

De gemeente koos voor een hybride aanpak met een gesloten klankbordgroep, die zich niet richtte op de inhoud, maar op het proces. Daarnaast werd een vragenlijst verstuurd aan alle omwonenden, met de vraag welke thema's zij belangrijk vonden. De antwoorden zijn gebundeld en teruggekoppeld aan de klankbordgroep. Op basis van deze thema's zijn open wijkateliers georganiseerd waarin, afhankelijk van het onderwerp, omwonenden mochten adviseren of meebeslissen: “We hebben steeds best veel personeel ingezet, waardoor je 1-op-1 met mensen kon spreken. Dan merk je: mensen voelen dat we echt proberen te luisteren” (Interview gemeenteambtenaar Middelburg). De ateliers stonden open voor iedereen,

“We hebben steeds best veel personeel ingezet, waardoor je 1-op-1 met mensen kon spreken. Dan merk je: mensen voelen dat we echt proberen te luisteren”

Gemeenteambtenaar Middelburg

aangezien het lastig bleek te bepalen wie als direct belanghebbende moest worden beschouwd. Er werden twee inloopavonden gehouden waarop omwonenden zich konden inschrijven voor de ateliers en meer informatie kregen.

Relatie acceptatie en consultatievorm

Er zijn verschillende consultatievormen geanalyseerd, waarbij geen duidelijke relatie kan worden gevonden tussen het type consultatie en de mate van legitimiteit. De hypothesen 1 t/m 3 moeten daarom worden verworpen. Zowel in open, gesloten en hybride consultatievormen neemt de legitimiteit toe. De mate van legitimiteit hangt eerder af van de organisatie van de consultatiesessie. Dit nuanceert eerdere theorieën van Arras & Beyers (2020) en Fraussen e.a. (2020), die het type consultatie centraal stellen.

Inclusiviteit

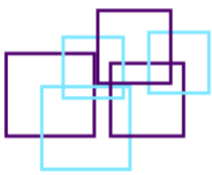
Tabel 5: Inclusiviteit Amsterdam/ Ede/ Hardenberg

	Amsterdam	Ede	Hardenberg
Ontwerpstructuur			
Diversiteit	Selectie op directe belanghebbenden en omwonenden via verdeelsleutel en geen gerichte diversiteitsselectie	Selectie op Omwonenden. Tegenstanders ondervertegenwoordigd of afwezig. geen gerichte diversiteitsselectie	Breed scala aan belanghebbenden betrokken (ondernemers, wijkvertegenwoordiging, omwonenden). gerichte diversiteitsselectie
Strategie	Adviesrol voor belanghebbenden	Informeren belanghebbenden met informele insteek.	Tweeledige aanpak: eerst besluit locatie, daarna inhoudelijke consultatie (adviserend)
Doelstelling	doel duidelijk gecommuniceerd: in gesprek met omgeving voor goede en draagkrachtige opvang	Doel duidelijk gecommuniceerd: Dialoog en relatieopbouw met beperkte inhoudelijke invloed	Doel gecommuniceerd: inbreng leveren op randvoorwaarden , ontwikkelplan en samenwerking AZC. Onduidelijkheid over de rol omwonenden: meepraten of meebeslissen
Zelf-inclusie			
Motivatie	Gericht op overlastbeperking en wijkverbetering	Praktische zaken bespreken, zoals beheer	Zorgen over omgeving en het streven naar zorgvuldige inpassing
Vertrouwen	Groeiende vertrouwensband door herkenbare gezichten en nazorg op persoonlijk niveau	Hoog door snelle opvolging en laagdrempelig persoonlijk contact.	Gegroeid door transparantie, goede (onafhankelijke) procesbegeleiding en opvolging advies. Valse start door verkeerde verwachting omwonenden
Machtsrelatie	Gelijkwaardig door inzet bekende moderators en persoonlijk contact	Gelijkwaardig door kleine groepen en toegankelijke ambtenaar met ervaring in het leiden van gesprekken	Gelijkwaardig door een onafhankelijk voorzitter en secretaris en eigen agenda bepaling.
Legitimiteit			
Procedurele legitimiteit	Hoog	Laag	Hoog
Output legitimiteit	Laag	Hoog	Laag

Tabel 6: Inclusiviteit Groningen/ Doetinchem/ Middelburg

	Groningen	Doetinchem	Middelburg
Ontwerpstructuur			
Diversiteit	Open toegang; brede uitnodiging, geen gerichte diversiteitsselectie	Open toegang: zeer breed scala aan belanghebbenden betrokken. Zeer breed: (jongeren, ondernemers, omwonenden); gerichte diversiteitsselectie	Open toegang: Breed scala aan belanghebbenden betrokken (wijkgroepen, diverse scholen, kinderopvangorganisaties, een wijkzorgcentrum). geen gerichte diversiteitsselectie
Strategie	Ad hoc overgang naar open participatie na kritiek op eerdere aanpak met vooraf vastgestelde kaders.	Open co-creatie in bredere stedelijke ontwikkeling.	Oprechte inzet op invloed wijk (meebeslissen en adviseren) na besluit; kaders participatie vooraf vastgesteld.
Doelstelling	Doel duidelijk gecommuniceerd: prettig, leefbaar en veilig samenleven.	Doel duidelijk gecommuniceerd: Samenhangend toekomstbeeld creëren met gedeelde verantwoordelijkheid	De doelen van de participatie waren het benutten van lokale kennis, het nakomen van beloften, het luisteren naar inwoners en het creëren van begrip voor het proces door advisering en meebeslissen. Het participatieniveau werd gedurende het traject aangepast.
Zelf-inclusie			
Motivatie	Pragmatisch gericht op leefbaarheid, veiligheid en een zorgvuldige procedure	Verbinding zoeken en bijdragen aan wijkontwikkeling	Constructief meedenken tot het maken van bezwaar
Vertrouwen	Laag door onzorgvuldig begin van het proces. Proberen te herstellen door responsieve aanpak	Hoog door herkenning van input en sterke samenwerking	Verstoord door wijzigingen participatiekader; hersteld door opvolgen concrete acties
Machtsrelatie	Gelijkwaardig door opdeling plandag in kleine groepen, een ervaren moderator en afwezigheid van de gemeente	Gelijkwaardig door kwetsbare opstelling gemeente en stedenbouwkundigbureau in kleine groepen	Gelijkwaardig door sterke regie onafhankelijkvoorzitter met ruimte voor emoties, ook tijdens keukentafelgesprekken
Legitimiteit			
Procedurele legitimiteit	Laag	Hoog	Hoog
Output legitimiteit	Laag	Hoog	Laag

Amsterdam

In Amsterdam was de participatie begrensd door een verdeelsleutel die alleen directe omwonenden en belanghebbenden toeliet. De rol van deelnemers was adviserend, en na de besluitvorming was er geen structurele betrokkenheid meer. Dit heeft de gemeente kenbaar gemaakt in de brief (gemeente Amsterdam, 2019). Tijdens de bijeenkomsten werd het gesprek geleid door externe moderators uit een vaste pool, wat enige twijfel opriep over hun onafhankelijkheid. De deelnemers waren voornamelijk bezorgd over overlast en veiligheid, maar de inzet van herkenbare ambtenaren en persoonlijke nazorg droeg bij aan het vertrouwen in het proces: “We probeerden wel iets van nazorg te bieden. We liepen na afloop naar de mensen toe die heel emotioneel waren [...] dat we daar ook een afspraak over konden maken” (Interview gemeenteamtenaar Amsterdam).

“We probeerden wel iets van nazorg te bieden. We liepen na afloop naar de mensen toe die heel emotioneel waren [...] dat we daar ook een afspraak over konden maken”

Gemeenteamtenaar Amsterdam

Groningen

Groningen kende een scherpe breuk tussen het oude en nieuwe traject. Waar de eerste fase vrijwel geen participatie bood, was de tweede juist zeer open en toegankelijk. Iedereen mocht meedoen, en de sessies werden zorgvuldig gefaciliteerd zonder aanwezigheid van gemeentelijke vertegenwoordigers, wat bijdroeg aan een gelijkwaardige machtsstructuur. De participatie was sterk gericht op praktische verbeteringen. Ondanks eerder wantrouwen leidde de nieuwe aanpak beperkt tot hersteld vertrouwen, doordat inwoners daadwerkelijk invloed konden uitoefenen: “Mensen geloven het eerst niet dat ze zelf beslissingen mogen nemen. [...] Mensen voelen ook echt: wow, we hebben zelf besluiten mogen nemen” (Interview procesbegeleider Groningen).

“Mensen geloven het eerst niet dat ze zelf beslissingen mogen nemen. [...] Mensen voelen ook echt: wow, we hebben zelf besluiten mogen nemen”

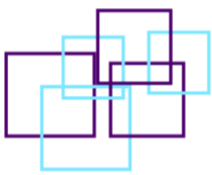
procesbegeleider Groningen

Middelburg

In Middelburg werden veel verschillende belanghebbenden betrokken, al bleek het stille midden ondervertegenwoordigd. De gemeente zette in op een vooraf bepaalde en gestructureerde participatiestrategie, met duidelijke doelen en participatieniveaus per thema (Haarhuis, 2019). Dankzij een onafhankelijke voorzitter werd de machtsbalans bewaakt, en er was veel ruimte voor emotie en persoonlijke verhalen. De motivatie van deelnemers varieerde, maar was grotendeels constructief. Het vertrouwen werd echter ondermijnd toen de gemeenteraad halverwege het proces de participatiekaders wijzigde, wat tot verwarring en teleurstelling leidde

“Er was eerst sprake van participatieniveau 'adviseren', maar op sommige onderdelen is dat teruggedraaid. Dat helpt niet om vertrouwen te winnen”

rekenkamerlid Middelburg

(Rekenkamer Kapelle/Vlissingen/ Middelburg, 2024). “Er was eerst sprake van participatieniveau 'adviseren', maar op sommige onderdelen is dat teruggedraaid. Dat helpt niet om vertrouwen te winnen” (Interview rekenkamerlid Middelburg).

Ede

De participatie in Ede was kleinschalig en informeel van aard. Iedereen mocht deelnemen aan de klankbordgroep, maar tegenstanders waren nauwelijks of niet vertegenwoordigd. Zij spanden wel rechtszaken aan tegen de gemeente. De invloed van deelnemers was beperkt; het ging vooral om het uitwisselen van zorgen en ideeën. De bijeenkomsten verliepen in kleine, rustige groepen onder leiding van een ambtenaar met mediationervaring. Door snelle opvolging van suggesties en persoonlijke benadering groeide het vertrouwen bij omwonenden, ondanks

“Transparantie en bereikbaarheid. Als er een klacht is, dan moeten ze mij kunnen bellen op zaterdagmorgen en dan moet ik gelijk actie ondernemen”

Gemeenteambtenaar Ede

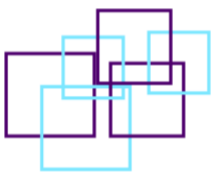
de beperkte inhoudelijke invloed: “Transparantie en bereikbaarheid. Als er een klacht is, dan moeten ze mij kunnen bellen op zaterdagmorgen en dan moet ik gelijk actie ondernemen” (Interview gemeenteambtenaar Ede).

Doetinchem

Doetinchem hanteerde een open en brede participatieaanpak binnen een grotere gebiedsontwikkeling. De gemeente werkte nauw samen met een stedenbouwkundig bureau en betrok actief een grote diversiteit aan belanghebbenden. De procesaanpak was gericht op co-creatie, met nadruk op gezamenlijk eigenaarschap en toekomstgerichte visie. Door het ontbreken van hiërarchische verhoudingen in kleinschalige sessies ontstond een gelijkwaardige dynamiek: “We hebben ons voordeel gedaan met eerdere ervaringen en heel erg vanuit de inhoud en daar heel open over gecommuniceerd” (interview wethouder Doetinchem). Deelnemers voelden zich serieus genomen doordat hun ideeën daadwerkelijk zichtbaar terugkwamen in het uiteindelijke plan, wat het vertrouwen versterkte.

“We hebben ons voordeel gedaan met eerdere ervaringen en heel erg vanuit de inhoud en daar heel open over gecommuniceerd”

Wethouder Doetinchem

Hardenberg

Hardenberg betrok een breed spectrum aan belanghebbenden in een klankbordgroep na vaststelling van de locatie. In de tweede fase konden deelnemers adviseren over de inrichting van het AZC. De onafhankelijke voorzitter en secretaris speelden een sleutelrol in het structureren van het overleg en het waarborgen van gelijkwaardigheid. De motivatie van deelnemers lag vooral in zorgen over de leefomgeving.

Het vertrouwen in het proces groeide naarmate duidelijk werd dat hun adviezen serieus werden

“Wij dachten dat er meer waarde aan dat advies zou worden gehecht [...] we voelden ons gebruikt”

lid omwonendenoverleg Hardenberg

genomen, al bleef enige twijfel bestaan door onduidelijkheid over de precieze rol van de groep in het begin: “Wij dachten dat er meer waarde aan dat advies zou worden gehecht [...] we voelden ons gebruikt” (Interview lid omwonendenoverleg Hardenberg).

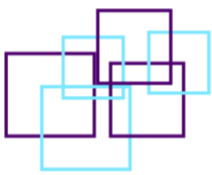
Relatie acceptatie en inclusiviteit

De inclusiviteitskenmerken staan met elkaar in verbinding en beïnvloeden elkaar, dat komt duidelijk naar voren in de analyse. Een onduidelijke of tussentijdsgewijzigde doelstelling leidt tot een afname van vertrouwen. Dit heeft daardoor invloed op de procedurele legitimiteit. Er is geen duidelijke relatie gevonden tussen het sturen of nastreven van diversiteit en de legitimiteit. Diversiteit heeft wel invloed op het verloop van de sessies, waarbij een breed scala aan perspectieven een open dialoog aanwakkert. Het bij elkaar zetten van alleen voor- of tegenstanders werkt als een catalysator: alles is slecht of alles is goed.

Dit effect staat in directe relatie tot de motivatie van de deelnemers. Wanneer deelnemers sterk gemotiveerd zijn door hun standpunt (voor of tegen), en gelijkgestemden ontmoeten, versterkt dat hun overtuiging en beperkt het de bereidheid om alternatieve perspectieven te overwegen. Motivatie en diversiteit trekken tegelijk met elkaar op.

Doel en strategie

De strategie en de doelstelling zijn de belangrijkste factoren in de ontwerpstructuur. Deelnemers hebben snel door of de consultatie een doekje voor het bloeden is of dat er daadwerkelijk een plan achter de consultatie zit. In Groningen zorgt dit voor een daling van de legitimiteit op het proces. Wordt een consultatietraject opgetuigd om de inwoners te vreden te stellen of ziet de gemeente een meerwaarde in het betrekken van inwoners? Een globaal kader voor het opstarten van een consultatietraject is de vraag waarom is inspraak nodig en wat wil een gemeente ermee bereiken? Een zorgvuldige uitwerking hiervan, zoals te zien in Middelburg, Hardenberg, Doetinchem en Amsterdam draagt bij aan de kwaliteit van de consultatie en het vertrouwen van de deelnemers. Dit heeft een positieve relatie op de procedurele legitimiteit.

Aan de hand van een uitgewerkte strategie kan een kaderstelling worden opgesteld. Deze kaderstelling is essentieel voor een goed consultatietraject en geeft inzicht in de rolverdeling binnen de consultatie. Het draait om verwachtingenmanagement: waar mogen de belanghebbenden over meepraten en wat is hun bevoegdheid überhaupt. Het is belangrijk om deze kaderstelling vast te laten stellen door de gemeenteraad en niet meer tussentijds te wijzigen. Een onduidelijke kaderstelling of verkeerde verwachten verlagen het vertrouwen van

**“Zonder kaders kun je dit niet doen,
want dan schiet het echt alle kanten op”**

Procesbegeleider Groningen

de belanghebbenden, waardoor zij mogelijk weg blijven of het kan leiden tot minder legitimiteit. De kaderstelling helpt alle betrokkenen om inzicht te krijgen in de rollen tijdens het besluitvormingsproces. Dat komt duidelijk naar voren in verschillende interviews: “Zonder kaders kun je dit niet

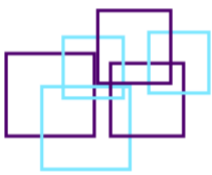
doen, want dan schiet het echt alle kanten op” (Interview procesbegeleider Groningen). “Alles komt weer neer op verwachtingsmanagement. Als je mensen het gevoel geeft dat ze mogen meebeslissen, maar dat blijkt uiteindelijk niet zo te zijn, dan creëer je meer teleurstelling dan wanneer je ze gewoon had geïnformeerd” (interview rekenkamerlid Middelburg).

Rolverdeling

Voor belanghebbenden en soms zelfs raadsleden is het niet duidelijk wie welke bevoegdheid heeft: waar gaat de gemeenteraad over in het proces, waar beslist het COA zelf over en waarover mogen de omwonenden meepraten? Het is voor het verwachtingsmanagement belangrijk om de kaderstelling voor consultatie uit te werken met de doelstelling, inhoud en rolverdeling. Een goed uitgewerkte strategie en doelstelling leidt tot een hogere procedurele legitimiteit.

Vertrouwen

Het vertrouwen is het belangrijkste onderdeel van de zelf-inclusie, maar ook van het hele consultatietraject. Vertrouwen komt te voet, maar gaat te paard, is een treffend spreekwoord. Het schaden van het vertrouwen leidt tot een vermindering van de legitimiteit en kan moeilijk worden hersteld. Dit is duidelijk te zien in Groningen en in Hardenberg. In Hardenberg hangt nog steeds een wantrouwende afdrank, evenals in Groningen. In Middelburg is het vertrouwen hersteld door daadwerkelijk te leveren. “Als je zegt dat je ergens naar gaat kijken, dan verwachten mensen ook meteen heel veel” (Interview onderzoeks- en adviesbureau).

Als een besluit wordt genomen rondom een locatie keuze, dan is het vertrouwen in de instituties belangrijk. Als de omwonende weinig vertrouwen hebben in de overheid of het COA en er wordt een besluit genomen voor een opvanglocatie in die buurt, dan is er een ingewikkelde chemie. Een besluit lijkt sneller te worden aanvaard, als mensen vertrouwen hebben in de institutie die het besluit neemt. Het hebben van vertrouwen in het proces en de gemeente leidt tot een hogere procedurele legitimiteit.

**“Als je zegt dat je ergens naar gaat kijken,
dan verwachten mensen ook meteen heel veel”**

adviseur onderzoeks-
en adviesbureau

Machtsrelatie

Bij alle gemeenten was er geen sprake van verstoorde machtsverhoudingen. Een aantal gemeenten maakt gebruik van een onafhankelijk voorzitter en een aantal gemeenten zetten medewerkers in die goed gesprekken kunnen leiden. Voor de machtsverhoudingen lijkt het van belang dat er ruimte is voor emotie, het tonen van begrip en dat het gesprek wordt geleid met iemand met ervaring hierin. Gelijkwaardige machtsrelaties leiden tot een hogere procedurele legitimiteit.

Toetsing hypothese

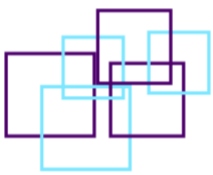
Hypothese 4 en 5 kunnen beide worden aangenomen; inclusiviteit (zelf-inclusie en ontwerpstructuur) leiden tot een hogere procedurele legitimiteit. De bevindingen zijn in lijn met de theorie van Ansell et al (2020) over het belang van inclusie-beheer. Inclusiviteit functioneert als versneller: hoe representatiever en evenwichtiger de groep en hoe duidelijker de spelregels, des te groter de procedurele legitimiteit. Waar inclusiviteit ontbreekt of pas laat wordt ingebracht, blijft acceptatie achter.

Verantwoording

Tabel 7: Verantwoording per gemeente

	Procedurele legitimiteit	Output Legitimiteit	Transparantie	Terugkoppeling/ verantwoording	Beschrijving
Amsterdam	Hoog	Laag	Ja	Ja	Duidelijke communicatie over keuzecriteria
Ede	Laag	Hoog	Ja	Ja	Terugkoppeling bij kleine onderwerpen
Hardenberg	Hoog	Laag	Ja	Ja	Adviesrapport klankbordgroep betrokken in besluitvorming en teruggekoppeld welke onderdelen zijn overgenomen.
Groningen	Laag	Laag	Nee	Beperkt	Beperkte transparantie en verantwoording vanuit gemeente
Doetinchem	Hoog	Hoog	Ja	Ja	Besluitvorming gedeeld via bijeenkomsten, schetsen en onlineplatform
Middelburg	Hoog	Laag	Ja	Ja	structurele updates en open houding gemeente

Amsterdam

In Amsterdam zijn in een vroeg stadium meerdere locaties onderzocht dan publiekelijk gedeeld is. Het college besloot pas informatie te delen nadat 15 locaties als potentieel geschikt waren beoordeeld. Vanaf dat moment zijn alle relevante stukken openbaar gemaakt via de website en bewonersavonden. Omdat er toen nog geen definitief besluit lag, kon de gemeente volledige transparantie bieden. Het college hanteerde vier toetsingscriteria voor locatiekeuze: geschiktheid van het pand, draagvlak, spreiding over de stad en landing in de wijk. Locaties die afvielen werden afgedaan met een brief (gemeente Amsterdam, 2020). Wanneer een locatie werd geselecteerd, werd in een extra bewonersavond toegelicht welke criteria doorslaggevend

“Alle informatie die beschikbaar was, die werd gedeeld [...] Het was heel duidelijk: dit is wat we gaan doen, dit is hoe het besluit tot stand gaat komen en dit is een open vraag om erover in gesprek te gaan”

Gemeenteambtenaar Amsterdam

waren. Hiermee gaf het college inzicht in de gemaakte afwegingen: “Alle informatie die beschikbaar was, die werd gedeeld [...] Het was heel duidelijk: dit is wat we gaan doen, dit is hoe het besluit tot stand gaat komen en dit is een open vraag om erover in gesprek te gaan”, (Interview gemeenteambtenaar Amsterdam).

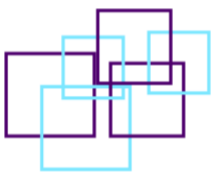
Groningen

In het eerdere traject rond de Eemsgolaan is nooit duidelijk gecommuniceerd waarom deze locatie geschikt werd geacht. Vragen van omwonenden over de afwegingen werden niet beantwoord: “Opeens ligt er een brief op de mat. Ik ben helemaal niet tegen asielzoekers, maar ik ben tegen de manier hoe het gaat. Ik heb vragen gesteld aan de gemeente, maar deze worden niet beantwoord” (Deelnemer plandag Groningen). Gezien de strikte regels voor bedrijven op het terrein, was de keuze voor een AZC onduidelijk. Omwonenden ervaren de communicatie als ondoorzichtig.

Tijdens de nieuwe plandag is gekozen voor een aanpak waarbij communicatie centraal staat. Er is een werkgroep communicatie opgezet met als uitgangspunt volledige transparantie. Besluiten worden in kleinere themagroepen voorbereid en plenair vastgesteld volgens een consentprocedure: de groep zoekt naar een besluit waar iedereen mee kan leven. Als dit niet lukt, wordt genoteerd wie het er niet mee eens is. Bij meerdere tegenstanders wordt het besluit niet overgenomen en teruggegeven aan de gemeente. Er is door de gemeente een duidelijke kaderstelling opgesteld in het nieuwe traject (Gemeente Groningen, z.d.).

“Opeens ligt er een brief op de mat. Ik ben helemaal niet tegen asielzoekers, maar ik ben tegen de manier hoe het gaat. Ik heb vragen gesteld aan de gemeente, maar deze worden niet beantwoord”

Deelnemer plandag Groningen

Middelburg

De gemeente Middelburg streefde vanaf het consultatietraject naar volledige transparantie. Hoewel het college criteria had opgesteld, slaagde het er niet in om overtuigend te onderbouwen waarom een bepaalde locatie is gekozen. Volgens de Rekenkamer en omwonenden had met dezelfde criteria ook een andere locatie gekozen kunnen worden.

Input uit werksessies werd door de gemeente verwerkt en teruggekoppeld in daaropvolgende ateliers. Ambtenaren lichtten toe welke punten zijn overgenomen en waarom bepaalde keuzes zijn gemaakt. Samenvattingen en terugkoppelingen zijn structureel geplaatst op de projectpagina. Meerderheidsbesluiten zijn leidend, maar er is aandacht voor dialoog en consent. Standpunten worden uitgewisseld en de gemeente streeft ernaar om zo veel mogelijk omwonenden mee te nemen in de besluitvorming: “Nu is eruit gekomen dat er een rotonde

“Nu is eruit gekomen dat er een rotonde komt ten noorden, wat eigenlijk heel raar is [...] Vanwege zo’n klein AZC om zo’n ontsluiting te maken, dan hebben direct omwonenden net iets te veel invloed gehad”

klankbordgroeplid Middelburg

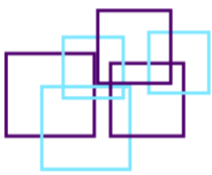
komt ten noorden, wat eigenlijk heel raar is [...] Vanwege zo’n klein AZC om zo’n ontsluiting te maken, dan hebben direct omwonenden net iets te veel invloed gehad” (Interview klankbordgroeplid Middelburg).

Ede

In Ede is het uitgangspunt om inwoners zo vroeg en volledig mogelijk te informeren. Transparantie is hierbij leidend, zodat onjuiste aannames voorkomen worden: “Ik heb niet het gevoel dat er informatie achtergehouden wordt. Omdat je betrokken wordt en goede informatie krijgt, verdwijnen veel zorgen.” (Interview klankbordgroeplid Ede). Gemeenteambtenaren geven uitleg over gemaakte keuzes, maar de onderwerpen zijn meestal klein en niet conflictgevoelig, zoals vervanging van verlichting. Terugkoppeling gebeurt via de klankbordgroep: tijdens bijeenkomsten wordt besproken wat met eerdere input is gedaan. Besproken acties worden via een actielijst per e-mail gedeeld.

“Ik heb niet het gevoel dat er informatie achtergehouden wordt. Omdat je betrokken wordt en goede informatie krijgt, verdwijnen veel zorgen

klankbordgroeplid Ede

Doetinchem

Keuzes binnen het ontwerp zijn gebaseerd op variantenstudies en beleidsmatige afwegingen, zoals mobiliteitsbeleid. Belanghebbenden hadden bij aanvang invloed op het ontwerp via participatiebijeenkomsten. Besluiten werden gepresenteerd in schetsvorm, waardoor deelnemers konden zien hoe hun ideeën waren verwerkt. De gemeente en het stedenbouwkundigbureau presenteerden gezamenlijk hun afwegingen. Deze gezamenlijke presentatie, het delen van visualisaties en het gespreksformat droegen bij aan transparantie: “In de eerste sessie werd bewust geen ontwerp getoond, maar gevraagd: ‘Wat vindt u van het gebied?’ De opgehaalde input werd verwerkt in het eerste ontwerp, dat teruggekoppeld werd in een tweede bijeenkomst” (Interview architect stedenbouwkundigbureau). Deze houding

“In de eerste sessie werd bewust geen ontwerp getoond, maar gevraagd: ‘Wat vindt u van het gebied?’ De opgehaalde input werd verwerkt in het eerste ontwerp, dat teruggekoppeld werd in een tweede bijeenkomst”

Architect stedenbouwkundigbureau

werd gedeeld door ambtenaren, wat leidde tot meer draagvlak voor het ontwikkelplan. Alle ontwikkelingen waren ook te volgen via de website (Gemeente Doetinchem, 2025).

Hardenberg

Het proces in Hardenberg werd gekenmerkt door een heldere opbouw: klankbordgroep, adviesrapport en bestuurlijke besluitvorming. De gemeente gaf vooraf duidelijk aan dat het adviesrapport van de klankbordgroep onderdeel zou zijn van de besluitvorming.

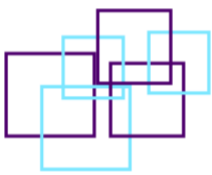
Het rapport werd aangeboden aan het college en besproken met het COA. De gemeente maakte duidelijk welke adviezen overgenomen konden worden en welke niet, met een motivatie. Er werden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd, waarbij voortgang en besluiten teruggekoppeld werden. Deze transparante manier van werken zorgde voor herkenning en begrip bij de deelnemers: “We zijn open en transparant over het proces en delen van de inhoud, waar het kan en mag. Als iets niet uitvoerbaar is, leggen we uit waarom” (Interview gemeenteambtenaar Hardenberg).

“We zijn open en transparant over het proces en delen van de inhoud, waar het kan en mag. Als iets niet uitvoerbaar is, leggen we uit waarom”

Gemeenteambtenaar Hardenberg

Relatie acceptatie en verantwoording

Verantwoording blijkt de schakel tussen participatie en acceptatie. Zelfs gesloten trajecten kregen draagvlak zodra helder werd hoe inbreng woog in de uiteindelijke besluitvorming (Amsterdam, Hardenberg). Omgekeerd doet onvoldoende verantwoording consultatie de das om (Groningen).

Transparantie

De gemeente Amsterdam heeft een aantal criteria opgesteld die leidend zijn geweest bij de besluitvorming. Deze criteria helpen om een besluit te moriveren op een transparante manier, als de criteria goed worden opgesteld. In Middelburg zijn ook criteria opgesteld voor de besluitvorming van de locatie, maar met dezelfde criteria had ook een andere locatie gekozen kunnen worden. Dit kan leiden tot minder procedurele legitimiteit, terwijl het hebben van goede criteria kan leiden tot een hogere procedurele legitimiteit: laten zien waarop een beslissing is gebaseerd en met welke overweging.

Terugkoppeling

De terugkoppeling wat er met de input is gedaan en waarom lijkt de procedurele legitimiteit te verhogen. Het draait hier om het principe: zeggen wat je doet en waarom. Het leidt tot meer begrip bij belanghebbenden als ze weten wat de waarde van hun inbreng is, dus wat er wordt

“Een nieuwsbrief hoeft niet altijd happy-clappy te zijn. Laat ook zien wat er met klachten gebeurt”

Adviseur onderzoeks-
en adviesbureau

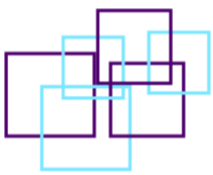
overgenomen. Het leidt ook tot meer begrip als belanghebbenden weten waarom hun input juist niet wordt overgenomen. Een duidelijke terugkoppeling op structurele basis leidt tot een hogere procedurele legitimiteit: Een nieuwsbrief hoeft niet altijd happy-clappy te zijn. Laat ook zien wat er

met klachten gebeurt” (Interview adviseur onderzoeks- en adviesbureau). Hypothese 6 kan worden aangenomen. Consistent met Fraussen & Halpin (2020) blijkt transparante verantwoording van afwegingen een succesfactor.

Tabel 8: Totaal overzicht

	Amsterdam	Ede	Hardenberg	Groningen	Doetinchem	Middelburg
Consultatietype						
Open				X	X	
Gesloten	X	X	X			
Hybride						X
Inclusiviteitskenmerk						
Diversiteit	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Hoog
strategie	Goed uitgedacht	Goed uitgedacht	Goed uitgedacht	Ad hoc aangepast	Goed uitgedacht	Goed uitgedacht
Doelstelling	Duidelijk	Duidelijk	Beperkt duidelijk	Onduidelijk	Duidelijk	Duidelijk
Vertrouwen	Gegroeid	Hoog	Gegroeid	Laag	Hoog	Hersteld
Machtsstructuur	Gelijkwaardig	Gelijkwaardig	Gelijkwaardig	Gelijkwaardig	Gelijkwaardig	Gelijkwaardig
Verantwoording						
Verantwoording over afweging	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Transparantie	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja	Ja
Legitimiteit						
Procedurele legitimiteit	Hoog	Laag	Hoog	Laag	Hoog	Hoog
Output legitimiteit	Laag	Hoog	Laag	Laag	Hoog	Laag

VNG handreiking besluitvorming asielzoekers

De VNG handreiking heeft als doel gemeenten te ondersteunen bij het zorgvuldig doorlopen van het besluitvormingsproces rondom de opvang van asielzoekers. Het biedt een overzicht van stappen, overwegingen en keuzes aan ambtenaren (VNG, 2021). Dit bestand is vergeleken met de uitkomsten van dit scriptieonderzoek.

Overeenkomsten

De uitkomsten van het onderzoek bevestigen en verdiepen veel van de uitgangspunten uit de VNG-handreiking. Waar de handreiking praktische richtlijnen biedt, vult het onderzoek dit aan met wetenschappelijke inzichten en onderbouwing. Beide benadrukken dat betekenisvolle, transparante en professioneel begeleide consultatieprocessen essentieel zijn voor het creëren van draagvlak bij gevoelige beleidsbesluiten zoals de vestiging van AZC's (VNG, 2021).

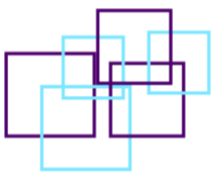
De VNG (2021) adviseert het inschakelen van gespreksleiders die ervaring hebben met emotionele en gevoelige bijeenkomsten. In het scriptieonderzoek komt het belang van een ervaren (eventueel onafhankelijke) procesbegeleider naar voren als factor die het vertrouwen en het gevoel van gelijkwaardigheid verhoogt.

Verschillen

De handreiking benoemt verschillende participatievormen in verschillende stadia. De impliciete uitgangspunt is dat meer participatie beter is (VNG, 2021). Het scriptieonderzoek toont aan dat de vorm niet bepalend is en geldt dus als nuance op de handreiking. Verder benoemd de handreiking acceptatie en draagvlak, maar maakt geen onderscheid in de verschillende vormen van legitimiteit. Deze verdieping is belangrijk voor acceptatie.

Het scriptieonderzoek biedt inzichten in de praktijk, waarbij het ondanks de goede bedoelingen toch mis kan gaan. Deze nuance ontbreekt in de VNG-handreiking. De implicatie uit het scriptieonderzoek dat de kaderstelling een noodzakelijke randvoorwaarde is voor serieuze participatie ontbreekt in de VNG-handreiking. De VNG raadt een processtrategie aan, maar zonder nadruk op formele kaderstelling (VNG, 2021).

De VNG-handreiking is een handig middel die dient ter ondersteuning. Het scriptieonderzoek is complementair hieraan en biedt een diepere reflectie waarom bepaalde keuzes wel of niet werken. Het scriptieonderzoek kan daarom worden gezien als een aanvullend en verdiepend document op de VNG-handreiking.

Overige factoren

Tijdens de interviews zijn een aantal andere factoren besproken die invloed lijken te hebben op de legitimiteit.

Intergraal ontwikkelingsplan

In Doetinchem is de besluitvorming rondom een AZC gedepolitiseerd door het mee te nemen in een integraal plan voor de ontwikkeling van een wijk. Dit lijkt een positief effect te hebben op de legitimiteit.

Onafhankelijk voorzitterschaps

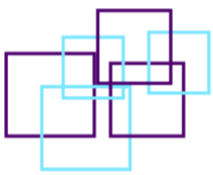
Het hebben van een onafhankelijk voorzitter lijkt een positieve invloed te hebben op de machtsrelaties en het vertrouwen. In interviews is het hebben van een onafhankelijk voorzitter opgegeven als succesfactor. De relatie tussen legitimiteit en de voorzitter is niet onderzocht, maar lijkt positief te zijn. De vraag reist of de onafhankelijke rol hierin doorslaggevend is of het feit dat deze persoon goed gesprekken kan leiden met emotionele personen. In Amsterdam is bijvoorbeeld een onafhankelijk voorzitter vervangen, omdat een ander beter de gesprekken kon leiden. Het is ook de vraag hoe onafhankelijk de voorzitter wordt gezien door de belanghebbenden, omdat deze wordt ingehuurd door de gemeente. Een aantal belanghebbende hebben in interviews aangegeven de voorzitter niet als onafhankelijk te beoordelen.

Samenstelling van het ambtelijke team

In de interviews en de geanalyseerde stukken komen verschillende vormen van projectorganisatie naar voren. Er lijkt een positief effect te bestaan tussen het opstellen van een projectteam met leden uit verschillende beleidsdomeinen. De besluitvorming rondom een opvanglocatie heeft namelijk zowel fysieke als sociale componenten. Het opstellen van een strategie voor een consultatietraject met verschillende beleidsdomeinen en communicatie medewerkers of participatieadviseurs lijkt een positief effect te hebben op de ontwerpstructuur van de sessies en daarmee op de legitimiteit.

Beslissingsbevoegdheid

In het onderzoek is geen onderscheid gemaakt tussen consultatie met of zonder beslissingsbevoegdheid. Uit verschillende interviews blijkt dat er meer eigenaarschap ontstaat als belanghebbenden mogen meebeslissen. Dit komt duidelijk naar voren in Groningen, waar een lage mate van legitimiteit is. Betrokkenen geven wel aan dat het concept om zelf besluiten te nemen bijdraagt aan het eigenaarschap en ook zou hebben bijgedragen aan het draagvlak als het vertrouwen niet onherstelbaar was beschadigd. Deze relatie tussen eigenaarschap en het nemen van beslissingen is ook te zien in Hardenberg, Middelburg en Doetinchem. Er lijkt hierdoor een positieve relatie te bestaan tussen beslissingsbevoegdheid en outputlegitimiteit, omdat de belanghebbenden zelf de beslissingen nemen en deze daardoor als meer wenselijk aanschouwen.

Hierbij moet wel worden toegevoegd dat er dan een besluitvorming plaatsvindt onder de belanghebbenden. Het nemen van een meerderheidsbesluit (50+1%) leidt mogelijk tot een verlaging van de legitimiteit voor de minderheid (49%), omdat zij de beslissing helemaal niet als wenselijk aanschouwen. Een mogelijke oplossing hiervoor consentbesluitvorming.

Conclusie

In dit onderzoek zijn 6 verschillende gemeenten met allemaal een ander consultatietraject vergeleken. Ze hebben allemaal een gemene deler: de komst van een opvanglocatie voor vluchtelingen of asielzoekers.

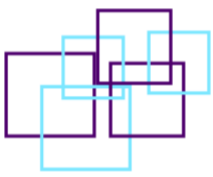
Het doel van dit scriptieonderzoek was om inzicht te verkrijgen in de invloed van consultatieprocessen op de acceptatie van beleidsuitkomsten binnen gepolitiseerde beleidskwesties, specifiek rondom de aanwijzing van AZC/opvang-locaties. De centrale onderzoeksvraag luidde: *"In hoeverre beïnvloedt het consultatieproces de acceptatie van beleidsuitkomsten?"*

Concluderend

De consultatievorm op zich is niet bepalend. Open, gesloten en hybride trajecten kunnen allemaal tot hogere procedurele legitimiteit leiden; het draait om hoe de sessies worden georganiseerd, niet om het etiket dat erop zit. Een representatieve, evenwichtige groep en duidelijke spelregels verhogen het gevoel van eerlijkheid. Wordt inclusiviteit laat of halfslachtig ingevuld, dan stukt de acceptatie. De verschillende inclusiviteitskenmerken (diversiteit, strategie, doelhelderheid) versterken elkaar. Niet de aanwezigheid van diversiteit op zichzelf, maar de manier waarop uiteenlopende perspectieven samenkomen bepaalt het verloop van sessies. Gemengde groepen stimuleren dialoog; homogene “voor-” of “tegen-”tafels versterken polarisatie. Diversiteit beïnvloedt de dynamiek en niet direct de legitimiteit.

Deelnemers voelen snel aan of consultatie “voor de Bühne” is. Een uitgewerkte doelstelling en vaste kaderstelling (vastgelegd door de raad en tussentijds niet aangepast) zorgen voor realistische verwachtingen en meer vertrouwen. Een overtuigende, vroegtijdig gecommuniceerde strategie (waarom inspraak nodig is en wat ermee gebeurt) vergroot vertrouwen. Wanneer bewoners het gevoel krijgen dat consultatie slechts ‘window-dressing’ is, zakt de legitimiteit, zoals in Groningen. Terwijl een zorgvuldig uitgewerkt traject (Middelburg, Hardenberg, Doetinchem, Amsterdam) juist vertrouwen wekt. Een door de gemeenteraad goedgekeurd, stabiel kader (rolverdeling, bevoegdheden) voorkomt misverstanden. Tussentijdse wijziging of onduidelijkheid ondermijnt het vertrouwen en dus de legitimiteit.

Vertrouwen is cruciaal binnen alle factoren. Hoog vertrouwen in proces en institutie vertaalt zich direct in hogere legitimiteit. Afwezigheid van dominante partijen, ruimte voor emotie en een ervaren (al dan niet onafhankelijke) gespreksleider dragen bij aan gelijkwaardige interactie en daarmee het verhogen van legitimiteit.

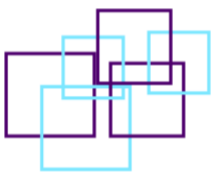
Transparant maken van beoordelingscriteria en structurele terugkoppeling (“dit hebben we met uw inbreng gedaan en waarom”) vormen het scharnier tussen consultatie en acceptatie. Goede verantwoording kan zelfs een gesloten traject legitimeren; ontbreekt verantwoording, dan loopt legitimiteit averij op.

Concluderend: niet het type consultatie, maar de combinatie van inclusieve organisatie, heldere strategie, robuuste kaderstelling, betrouwbaar proces en transparante verantwoording bepaalt of een participatietraject als legitiem wordt ervaren en leidt tot bredere acceptatie. Aan de hand van deze conclusie zijn aanbevelingen en een stappenplan voor de vormgeving van het traject opgesteld. Door deze inzichten levert het onderzoek zowel een theoretische verrijking als concrete handvatten voor gemeenten die in gepolitiseerde thema’s streven naar draagvlak. Deze zijn verwerkt in de stappenplannen.

Duiding op basis van het theoretisch kader

Binnen het theoretisch kader werd legitimiteit onderverdeeld in input-, throughput- en outputlegitimiteit (Beyers & Arras, 2020). Het onderzoek bevestigt dat procedurele legitimiteit (input en throughput) belangrijker is dan outputlegitimiteit bij het verhogen van acceptatie. Vooral transparantie, vertrouwen en heldere rolverdelingen bleken doorslaggevend in hoe burgers het beleidsproces beoordelen. Dit ondersteunt theorieën over collaboratieve governance (Ansell e.a, 2020) en participatie-ontwerp (Fraussen e.a, 2020), waarbij inclusie en verantwoording sleutelrollen spelen.

De resultaten suggereren dat bestaande modellen te sterk leunen op dimensionering van factoren. Een procesbenadering gebaseerd op interactie tussen de factoren lijkt treffender: (a) representatie, (b) machtsbalans, (c) verantwoording en (d) vertrouwen. Het onderzoek draagt bij door te laten zien dat deze elementen elkaar versterken in plaats van additief optellen.

aanbevelingen

Onderstaande aanbevelingen zijn gericht aan het college en de ambtelijke organisatie:

Aanbeveling 1: Begin vroeg met de strategie en doelstelling

Stel voor de eerste publieke stap of publicatie een participatieplan op met daarin de strategie en doelstelling. Bedenk hierin of het participatietraject wordt ingeslagen met het doel om samen het besluit te nemen of samen de besluitvorming invulling te geven. Voor de doelstelling moet de volgende vraag worden beantwoord: wat wil je met het participatietraject bereiken? Leg in de strategie uit waarom deze keuze is gemaakt en stel een rolverdeling vast: wordt een collegebesluit gedelegeerd aan de gemeenteraad of samenleving? Aansluitend hierop kan, indien een collegebesluit wordt gedelegeerd, de besluitruimte worden vastgesteld. Een participatieplan met de hiervoor genoemde punten dient als kaderstelling voor het participatietraject en de bijbehorende besluitvorming. Laat deze kaderstelling door de gemeenteraad vaststellen en zorg ervoor dat het COA deze kaderstelling onderschrijft.

Aanbeveling 2: Investeer in een professionele procesbegeleiding

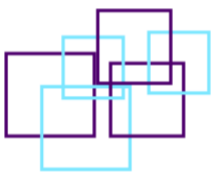
Combineer beleid, communicatie en participatie-adviseurs vanaf dag 1; fysieke en sociale invalshoeken moeten samen het traject ontwerpen als een integraalplan. Onduidelijk is nog wat precies de rol is van een onafhankelijke procesbegeleider, maar duidelijk is wel dat een ervaren gespreksleider noodzakelijk is. Een ervaren procesbegeleider die emotie ruimte geeft, stille stemmen uitnodigt en dominante sprekers begrenst verhoogt gelijkwaardigheid. Verder zorgt een ervaren moderator voor een open dialoog, waardoor de procedurele legitimiteit wordt verhoogt.

Aanbeveling 3: Haal de stille middengroep op

Combineer open uitnodigingen met gerichte bel- en keukentafel-acties. Alleen een participatietraject zorgt er niet voor dat alle stemmen worden gehoord en kan onpersoonlijk zijn. Investeer daarom in de inwoners en zoek deze actief op. Zodoende kan ook het stille midden worden betrokken. Gemengde groepen stimuleren dialoog, homogene groepen polariseren.

Aanbeveling 4: Bedenk voor het participatieproces hoe verschillende belangen worden afgewogen.

Tijdens participatietrajecten komen verschillende belangen en perspectieven worden afgewogen, ook bij trajecten zonder beslissingsbevoegdheid. Bedenk voor het traject volgens welke principes deze worden afgewogen: wordt er gebruik gemaakt van consentbesluitvorming of worden belangen afgewogen aan de hand van vooraf opgestelde afwegingscriteria? Stel deze criteria dan voor het proces vast, zodat inzichtelijk wordt hoe en waarom keuzes zijn gemaakt. Afgeraden wordt om belangen af te wegen in een meerderheidsbesluit. Publiceer de afwegingscriteria bij start, houd een openbaar “input → besluit”-tabel bij

Onderstaande aanbevelingen zijn gericht aan de gemeenteraad:

Aanbeveling 1: stel voor de start een helder, stabiel participatiekader vast

Leg besluitniveaus (informerend, raadplegend, co-productie) per thema vast en verander deze niet tijdens het traject; een tussentijdse koerswijziging kost vertrouwen. Een afgebakend kader zorgt dat iedereen weet waar diegene aan toe is en dat er geen onduidelijkheden bestaan over de rol van de samenleving in het besluitvormingsproces.

Aanbeveling 2: Eis verantwoording in een vaste rapportagestructuur

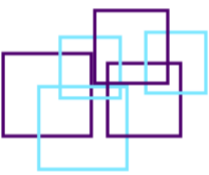
Vraag het college om periodiek een overzicht: wie nam deel, welke input kwam binnen, hoe is die gewogen en waar zit dit terug te zien in het besluit. Op deze wijze kan de gemeenteraad haar controlerende taak goed uitvoeren met de bescherming van het participatietraject in het achterhoofd.

Aanbeveling 3: Maak budget vrij

vertaling van technische stukken, simulaties of visualisaties die bewoners helpen meepraten. Het misverstand bestaat dat een participatietraject wordt gezien als een kostenbesparing, maar een traject heeft juist investeringen nodig om tot bloei te komen. Een traject dat alleen op kostenbesparing leunt, is als bloemen zonder water: het lijkt voordelig, maar het verwelkt voordat het ooit kan bloeien.

Aanbeveling 4: Bewaak representativiteit en besluitruimte, niet het detail

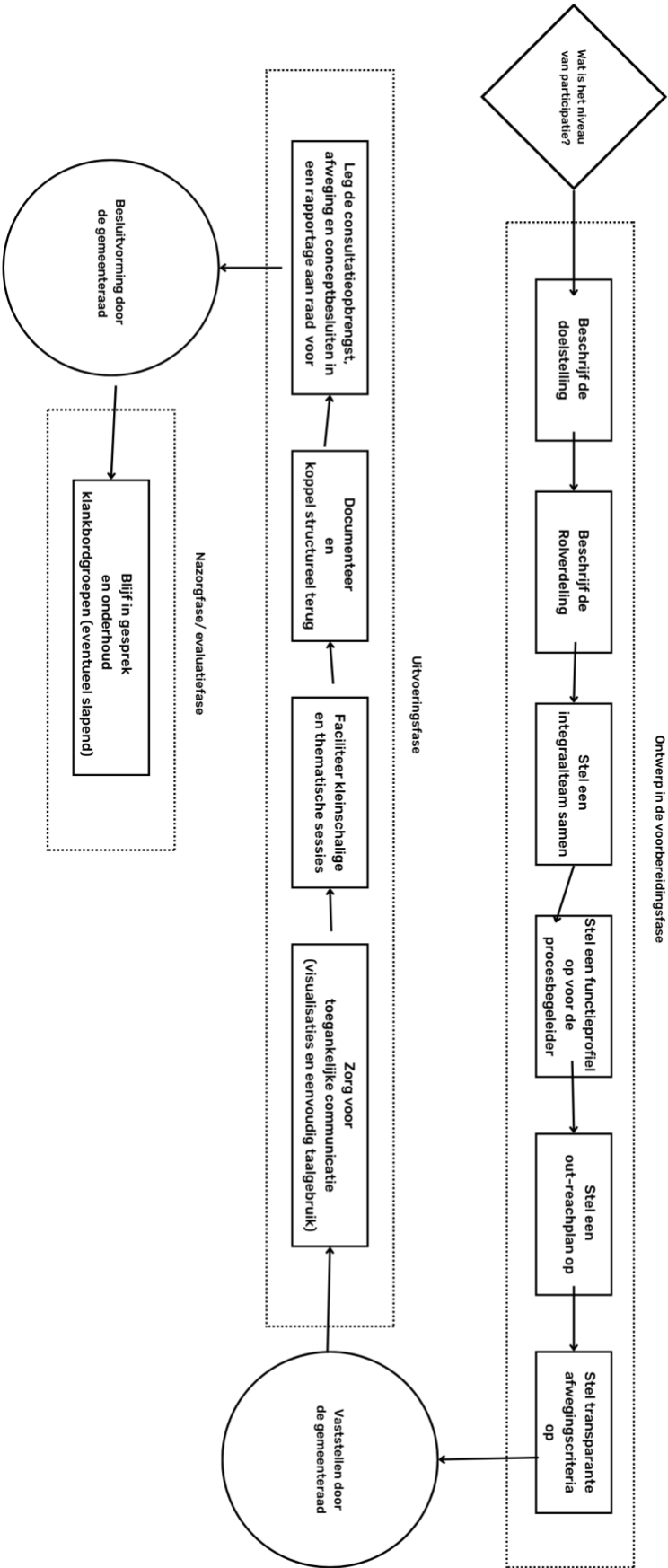
Houd toezicht op de kwaliteit van het traject (diversiteit, transparante criteria en kaderstelling) maar vermijd micro-management van afzonderlijke sessies. Laat ruimte aan de samenleving voor betekenisvolle participatie. Stabiliteit weegt zwaarder dan inhoudelijke bemoeienis.

stappenplan

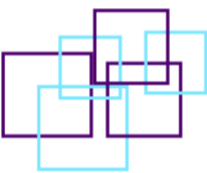
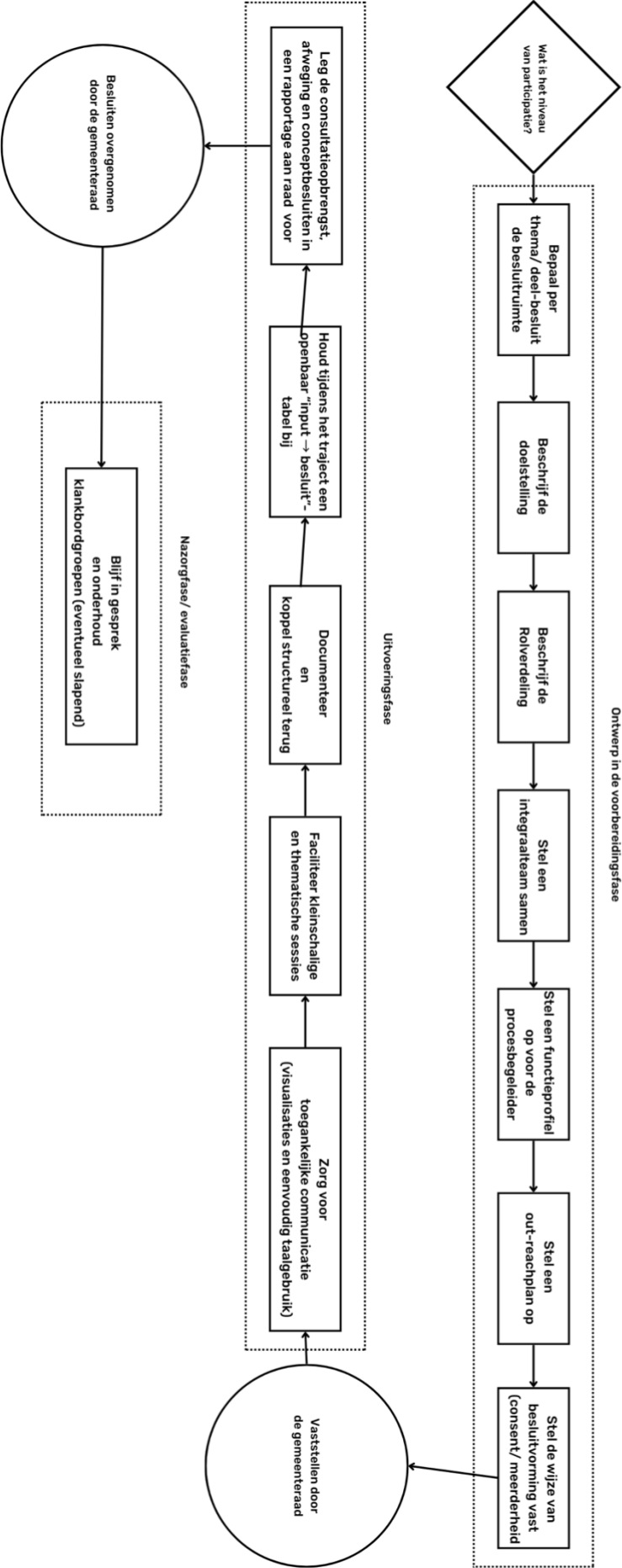
Meespraken of Meedenken

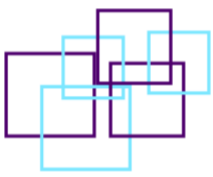
STAPENPLAN OPZETTEN PARTICIPATIEPROJECT

Co-produceren of meebeslissen

STAPPENPLAN OPZETTEN PARTICIPATIETRAJECT

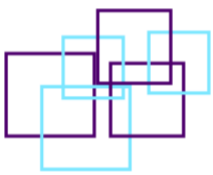
Reflectie

Het onderzoek is opgezet als een meerledige casestudy met een combinatie van documentanalyse en semigestructureerde interviews. Door verschillende dataverzamelmethodeën en het analyseren van meerdere casussen is de interne validiteit versterkt. Toch blijven er beperkingen: de interviews waren niet volledig uniform, en selectie van 'succesvolle' casussen introduceert een bias (selectie op afhankelijke variabele). De betrouwbaarheid is gewaarborgd door systematische codering en herhaalde patronen in bevindingen, maar een herhaling door andere onderzoekers zou tot nuances kunnen leiden.

De resultaten tonen aan dat de manier waarop consultatie wordt vormgegeven, via duidelijke doelen, professionele begeleiding, actieve inclusie en transparante terugkoppeling, cruciaal zijn voor procedurele legitimiteit. Dit nuanceert eerdere literatuur die nadruk legt op het type consultatie (open/gesloten), zoals bij Arras & Beyers (2020). Het onderzoek draagt bij aan de literatuur over legitimiteit in gepolitiseerde contexten door te laten zien dat vertrouwen, transparantie en participatiestrategie/doel elkaar versterken in plaats van afzonderlijk opgeteld te worden.

Vervolgonderzoek

Een belangrijke beperking is dat uitsluitend succesvolle casussen zijn geanalyseerd, waardoor de effecten van mislukte consultaties buiten beschouwing blijven. Verder onderzoek zou zich kunnen richten op minder succesvolle of mislukte consultatietrajecten. Bovendien kan vervolgonderzoek gedaan worden naar het effect van een integraalontwikkelingsplan, het effect beslissingsbevoegdheid en consent-besluitvorming op outputlegitimiteit. En het effect van de onafhankelijk voorzitter, het effect van de samenstelling van het ambtelijk team op de procedurele legitimiteit.

Bronnen:

Ansell, C., Doberstein, C., Henderson, H., Siddiki, S., & 't Hart, P. (2020). Understanding inclusion in collaborative governance: A mixed methods approach. *Policy and Society*, 39(4), 570–591. <https://doi.org/10.1080/14494035.2020.1785726>

Artsen zonder Grenzen. (2022). *Crisis bij aanmeldcentrum Ter Apel*. Retrieved February 20, 2025, from <https://www.artsenzondergrenzen.nl/projecten/nederland-ter-apel/#:~:text=Nederland,in%20actie%20kwamen%20in%20Nederland>

Barbour, R. (2014). *Introducing qualitative research* (2nd ed.). SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781526485045>

Bekkers, R. (2024). Sentiment rondom opvang asielzoekers wordt negatiever. *Binnenlands Bestuur*. Retrieved February 20, 2025, from <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/driekwart-nederlanders-staat-achter-spreidingswet>

Beyers, J., & Arras, A. (2020). Stakeholder consultations and the legitimacy of regulatory decision-making: A survey-experiment in Belgium. *Regulation & Governance*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1111/rego.12323>

Binderkrantz, A., Blom-Hansen, J., & Senninger, R. (2020). Countering bias? The EU Commission's consultation with interest groups. *Journal of European Public Policy*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/13501763.2020.1748095>

Binnenlands Bestuur. (2015). Geen inspraak over komst AZC's. Retrieved February 20, 2025, from <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/vaak-geen-inspraak-over-komst-azc>

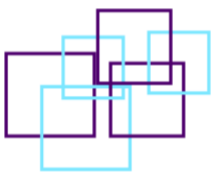
Bovaird, T. (2007). Beyond engagement and participation: User and community coproduction of public services. *Public Administration Review*, 67(5), 846–860. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00773.x>

COA. (2025). *Situatie Ter Apel*. Retrieved February 20, 2025, from <https://www.coa.nl/nl/nieuws/situatie-ter-apel>

Dekker, R., Geuijen, K., & Oliver, C. (2020). Niet toegeven maar teruggeven bij protest: Effecten van beleid bij vestiging van een asielzoekerscentrum in Utrecht. *Bestuurskunde*, 29(3), 24–33. <https://doi.org/10.5553/Bk/092733872020029003003>

Dekker, R., Oliver, C., & Geuijen, K. (2021). Can community involvement policies mitigate NIMBYism and local opposition to asylum seeker centres? *Policy & Politics*, 49(4), 553–571. <https://doi.org/10.1332/030557321X16305840835010>

Fraussen, B., Albareda, A., & Braun, C. (2020). Unpacking consultation approaches: Identifying combinations of consultation tools and their implications for stakeholder diversity. *Policy Sciences*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1007/s11077-020-09382-3>

Fraussen, B., & Halpin, D. (2020). Interest groups, the bureaucracy, and issue prioritization. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190228637.013.1840>

Gemeente Amsterdam. (2019). *Uitnodiging informatiebijeenkomst 24-uursopvang* (Document No. 20190910). Retrieved from https://leidenuniv1-my.sharepoint.com/.../20190910_Bewonersbrief...pdf

Gemeente Amsterdam. (2020, September 25). *Definitief geen opvang ongedocumenteerden op Zaandammerplein 50* (Document No. 20200925). Retrieved from https://leidenuniv1-my.sharepoint.com/.../20200925_bewonersbrief_afvallen_ZDPL.pdf

Gemeente Amsterdam. (2022). *Tweede draagvlakmeting opvang ongedocumenteerden Plantage Muidergracht*. Retrieved from <https://onderzoek.amsterdam.nl/publicatie/draagvlak-ongedocumenteerden-plantage-muidergracht>

Gemeente Doetinchem. (2025). *Samenvatting gebiedscafés Spoorzone*. Retrieved May 16, 2025, from <https://www.doetinchem.nl/spoorzone>

Gemeente Groningen. (2024). *Ontwikkelingen aan de Eemsgolaan 7* (Document No. 10096591). Retrieved from <https://gemeente.groningen.nl/file/brief-opvanglocatie-eemsgolaan-7>

Gemeente Groningen. (n.d.). *Kaders participatieproces opvanglocatie Eemsgolaan*. Retrieved from <https://gemeenteraad.groningen.nl/.../Kaders-participatieproces.pdf>

Haarhuis, J. (2024). *Startnota participatie AZC Cleene Hooge* (Bijlage 1, 24-046). Retrieved from https://middelburg.raadsinformatie.nl/.../24-046+Bijlage+1_...pdf

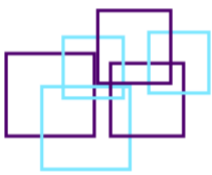
Kossen, E. (2025). Streep door steeds meer AZC's na protest omwonenden: "Tweehonderd mensen op een afgelegen plek is vragen om problemen". *De Telegraaf*. Retrieved February 20, 2025, from <https://advance-lexis-com.ezproxy.leidenuniv.nl/api/document?...>

Leifeld, P., & Schneider, V. (2012). Information exchange in policy networks. *American Journal of Political Science*, 56(3), 731–744. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2011.00580.x>

NOS. (2015, December 16). Raadszaal Geldermalsen ontruimd wegens protest tegen komst AZC. Retrieved February 20, 2025, from <https://nos.nl/artikel/2075643-raadszaal-geldermalsen-ontruimd-wegens-protest-tegen-komst-azc>

NOS. (2016). Grimmige AZC-protesten leidden ook elders tot schrappen opvang. Retrieved February 3, 2016, from <https://nos.nl/artikel/2084758-grimmige-azc-protesten-leidden-ook-elders-tot-schrappen-opvang>

NOS. (2022). Artsen zonder Grenzen naar Ter Apel, waar opnieuw 700 mensen buiten slapen. Retrieved February 20, 2025, from <https://nos.nl/collectie/13898/artikel/2441954-artsen-zonder-grenzen-naar-ter-apel-waar-opnieuw-700-mensen-buiten-slapen>

NOS. (2024). Noodsituatie Ter Apel, aanmeldcentrum is vol. Retrieved February 20, 2025, from <https://nos.nl/artikel/2537371-coa-noodsituatie-ter-apel-aanmeldcentrum-is-vol>

Plantinga, R. (2025, February 25). Bijna 3000 handtekeningen tegen komst AZC in Elst: “Laat zien hoeveel mensen tegen zijn”. *RTV Utrecht*. Retrieved from <https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/3843382/bijna-3000-handtekeningen-tegen-komst-azc-in-elst-laat-zien-hoeveel-mensen-tegen-zijn>

Rasmussen, A., & Reher, S. (2022). (In)equality in interest group involvement and the legitimacy of policy making. *British Journal of Political Science*, 1–20. Advance online publication. <https://doi.org/10.1017/S0007123422000024>

Rea, A., Martiniello, M., Mazzola, A., & Meuleman, B. (Eds.). (2019). *The refugee reception crisis in Europe: Polarized opinions and mobilizations*. Éditions de l'Université de Bruxelles. https://doi.org/10.26530/OAPEN_1005529

Rekenkamer Kapelle, Vlissingen, & Middelburg. (2024). *Locatiekeuze asielzoekerscentrum* (Version 1.0). Retrieved from <https://rekenkamerkvm.nl/Rapporten/Rapporten%20Middelburg/Rapport%20Locatiekeuze%20Asielzoekerscentrum%20v1.0%20tbv%20raad%20-%20definitief.pdf>

Staa, A. van der, & de Vries, K. (2014). Directed content analysis: Een meer deductieve dan inductieve aanpak bij kwalitatieve analyse. *KWALON*, 19(3), 46–54. <https://doi.org/10.5117/2014.019.003.046>

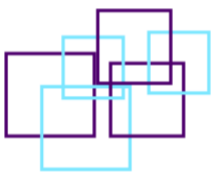
't Hart, P., Bokhorst, M., Engbersen, G. B. M., van Duijnen, M., de Jonge, A., & Tiemeijer, W. (2023). *Een deskundige overheid: Leren van buitenlandse succeservaringen* (WRR Policy Brief No. 55). Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/436197/WP055_Een_Deskundige_Overheid_leren_van_buitenlandse_succeservaringen_copy.pdf

Verschuere, B., Brandsen, T., & Pestoff, V. (2012). Co-production: The state of the art in research and the future agenda. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 23(4), 1083–1101. <http://www.jstor.org/stable/41683095>

Vindrola-Padrós, C., Pape, T., Utley, M., & Fulop, N. J. (2019). Addressing the challenges of knowledge co-production in quality improvement: Learning from the implementation of the researcher-in-residence model. *BMJ Quality & Safety*, 28(1), 67–73. <https://doi.org/10.1136/bmjqs-2017-007127>

VNG. (2021). *Handreiking besluitvorming opvang asielzoekers*. https://vng.nl/sites/default/files/2021-07/besluitvorming-opvang-asielzoekers_20210629.pdf

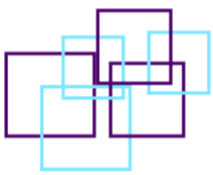
Vos, S. (2023). Hilversum splitst AZC in drieën na participatie. *Binnenlands Bestuur*. Retrieved February 20, 2025, from <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/plannen-asielopvang-hilversum-aangepast-door-inwoners>

Yackee, S. W. (2015). Participant voice in the bureaucratic policymaking process. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 25(2), 427–449. <https://doi.org/10.1093/jopart/muu002>

Verantwoording AI gebruik

Bij het opstellen van dit onderzoek is gebruik gemaakt van kunstmatige intelligentie (AI), namelijk Le Chat. In totaal is er vijfmaal gebruik gemaakt van de diensten van het AI-programma als ondersteuning van het proces. AI is gebruikt voor het structureren van informatie. Dit houdt in het op alfabetische volgorde zetten van de bronnenlijst en de uitvraag of er bronnen ontbreken in de bronnenlijst, welke wel in de tekst staan. Verder is AI gebruikt voor het genereren van ideeën. Het gaat hierbij om de uitvraag naar wetenschappelijke artikelen over politisering, politisering van asiel en migratie en wetenschappelijke onderzoeken naar de rol van consultatie in hedendaagse beleidsvorming processen. De gegenereerde artikelen zijn door mij zelf doorgelezen en beoordeeld op relevantie. Hierbij is zorgvuldig gelet op de betrouwbaarheid van de gegenereerde informatie en de gegeven onderzoeken. AI heeft het template van het voorwoord gegenereerd, welke door mijzelf is aangepast en aangevuld. Verder heeft AI synoniemen gegenereerd om de tekst aantrekkelijker te maken, zoals de passage dat verantwoording de scharnier van acceptatie is. Als laatste is AI gebruikt voor het verbeteren van de tekst. Dit houdt in dat er een uitvraag is gedaan naar verbeteropties van spel- en taalfouten en waar nodig heb ik deze aangepast. AI is dus gebruikt als hulpmiddel, niet als vervanging van kritisch denken of eigen werk.

Bijlage 1: Interview guide deelnemer consultatiesessie

A1: Op welke manieren en hoe werd u betrokken bij de beleidsvorming?

A1.1: Is er gebruik gemaakt van een online enquête/ vragenlijst, een draagvlakonderzoek, een informatiesessie?

A2: Wie deden mee aan de sessies?

A3: Werden er criteria gehanteerd om deel te mogen nemen of was het vrij toegankelijk voor iedereen?

A3.1: Welke criteria werden gehanteerd?

A4: Hoe werd u benaderd met de vraag om deel te nemen?

B1: Wat was uw motivatie om deel te nemen aan de consultatie?

B2: Wat voor soort mensen zag u bij de consultatiesessie (voorzitters/tegenstanders/neutraal)?

B3: Wie waren er betrokken bij de consultatiesessie (ondernemers, omwonenden, kerken, etc.)?

B4: Welke motivaties hadden deze personen om deel te nemen aan de sessie?

B5: Op een schaal van eens tot oneens, geloofde u dat samenwerken nodig was om een gemeenschappelijk doel te bereiken?

B5.1: Om welk gemeenschappelijk doel gaat het en waarom denkt u dat?

B5.2: Hoe dachten de andere deelnemers hierover?

B6: Op een schaal van eens tot oneens, geloofde u dat samenwerken nodig was om een voordeel uit de situatie te halen?

B6.1: Om welke voordelen gaat het en waarom denkt u dat?

B6.2: Hoe dachten de andere deelnemers hierover?

B7: Op een schaal van eens tot oneens, werd uw keuze om deel te nemen beïnvloedt door de inspanningsverplichting, tijdsdruk of een eventueel risico?

B7.1: Welke factoren beïnvloedden de keuze om deel te nemen en waarom?

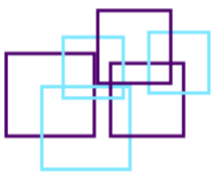
B7.2: Hoe dachten de andere deelnemers hierover?

B8: Welke overwegingen speelde nog meer een rol in de keuze om deel te nemen aan de sessie?

B9: Op een schaal van eens tot oneens, had u vertrouwen in de gemeente of het COA?

B9.1: Waarom had u wel/niet vertrouwen in de gemeente of het COA?

B9.2: Hoe dachten de andere deelnemers hierover?

B10: Welke ervaringen heeft u met deze organisaties uit het verleden?

B10.1: In hoeverre speelt deze ervaring een rol bij de keuze om deel te nemen?

B11: Op een schaal van eens tot oneens, Vertrouwde u erop dat er wat werd gedaan met uw inbreng?

B11.1: Wat is de oorzaak van dit gevoel?

B12: Welke verschillende belangen en perspectieven zag u binnen het consultatieproces?

B13: Op een schaal van eens tot oneens, had u het gevoel dat iedereen evenveel kon inbrengen?

B13.1: In hoeverre was er volgens u sprake van een gelijkwaardige relatie?

B13.2: Waarom vindt u dat?

B14: Op een schaal van eens tot oneens, Wist u van tevoren wat uw rol was en waarover u mocht meepraten?

B14.1: Wat was daarover met u gecommuniceerd?

B14.2: In hoeverre was dit duidelijk bij de andere deelnemers?

B15: In hoeverre was u op de hoogte wie wanneer aan zet was (college, raad, COA of inwoners)?

C1: Op een schaal van eens tot oneens, had u het gevoel dat er informatie werd achtergehouden?

C1.1: Waarom had u dit gevoel en om welke informatie zou dit gaan?

C1.2: Hoe dachten de andere deelnemers hierover?

C2: Op een schaal van eens tot oneens, Had u inzicht in de wijze waarop verschillende belangen en input werden gewogen?

C2.2: Wat werd hierover gecommuniceerd en in welke frequentie?

C2.3: In hoeverre had u het gevoel dat de gemeente/COA meteen een moeilijke boodschap bracht, als dit noodzakelijk was?

C3: Op een schaal van eens tot oneens, Vond u de terugkoppeling begrijpelijk en duidelijk?

C3.1: Waarom vond u dit wel/niet begrijpelijk en duidelijk?

D1: Op een schaal van eens tot oneens, Heeft u het gevoel dat er door de sessies meer perspectieven en belangen zijn meegenomen?

D1.1: Waarom heeft u dat gevoel?

D2: Op een schaal van eens tot oneens, heeft u meer begrip voor het genomen besluit door de consultatiesessies?

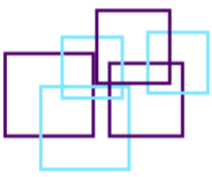
D2.1: Waarom heeft u meer/ niet meer begrip voor het genomen besluit?

D3: Had u het gevoel dat er een open dialoog plaatsvond tijdens de sessies?

D3.1: waarom heeft u dat gevoel?

D4: Op een schaal van eens tot oneens, vindt u de genomen beleidsbeslissing/maatregelen wenselijk?

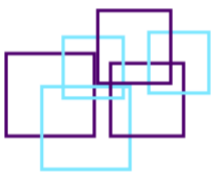
D4.1: In hoeverre hebben de sessies hieraan bijgedragen?

D5: Op een schaal van eens tot oneens, is het draagvlak voor de beleidsbeslissing toegenomen?

D5.1: in hoeverre hebben de sessies hieraan bijgedragen?

D6: We hebben tijdens dit interview meerdere factoren behandeld, welke factor vindt u het belangrijkste en waarom?

Bijlage 2: Interview guide beleidsmedewerker

AA1: Welke vormen van consultatie zijn gehanteerd en waarom?

AA2: Welke criteria zijn gehanteerd voor deelname aan consultatie/ selectie van deelnemers?

AA2.1: Hoe zijn deze criteria opgesteld en waarom?

AA3: Wie hebben er geparticipeerd tijdens de sessie?

AA3.1: Hoe hebt u deze personen bereikt?

BB1: Wat voor soort mensen zag u bij de consultatiesessie

(voorzitters/tegenstanders/neutraal)?

BB2: Wie waren er betrokken bij de consultatiesessie (ondernemers, omwonenden, kerken, etc)?

BB3: Welke motivaties hadden deze personen om deel te nemen aan de sessie?

BB4: Welke factoren beïnvloedden de keuze van inwoners om deel te nemen en waarom?

BB5: Hoe probeerde u het vertrouwen van de deelnemers op te bouwen?

BB5.1: Hoe reageerden de deelnemers daarop?

BB6: Op welke manier wordt consultatie/ participatie toegepast in uw gemeente?

BB6.1: Wat zijn de ervaringen van deze sessies?

BB7: In welke mate was er sprake van diversiteit van belangen en perspectieven binnen het consultatieproces?

BB7.1: Hoe probeerde u daar rekening mee te houden?

BB8: Hoe worden machtsrelaties binnen het consultatieproces beheert?

BB8.1: In hoeverre was er sprake van een gelijkwaardige relatie en waarom?

BB8.2: Hoe zorgde u dat iedereen evenveel kon inbrengen?

BB9: Welke doelstellingen en verwachtingen waren er voor de participanten?

BB9.1: Hoe heeft u de doelstellingen kenbaar gemaakt?

BB9.2: In hoeverre waren deze doelstellingen en verwachtingen helder voor de deelnemers?

BB9.2: Waarom heeft u gekozen voor die doelstelling?

BB10: Welke strategie is toegepast wie wanneer wordt betrokken en wat hun rol is (meepraten/ meeslissen)?

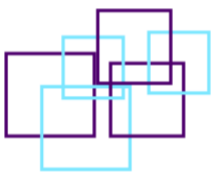
BB10.1: Waarom is gekozen voor deze strategie?

BB11: Wat was de Taak/rolverdeling tussen college, raad en maatschappij?

BB11.1: In hoeverre was dit voor iedereen duidelijk tijdens de beleidsvorming?

BB11.2: Hoe heeft deze taak/rolverdeling gecommuniceerd?

CC1: Op een schaal van eens tot oneens, heeft u alle beschikbare informatie gedeeld met de deelnemers?

CC1.2: Welke strategie werd gehanteerd voor het wel of niet delen van informatie?

CC1.3: Waarom is er gekozen voor deze strategie?

CC1.4: Hoe beïnvloedt dit het vertrouwen van de deelnemers?

CC2: In hoeverre is informatie over de besluitvorming beschikbaar en toegankelijk?

CC3: Hoe heeft u de input en de verschillende belangen afgewogen?

CC3.1: Hoe heeft u deze afweging gecommuniceerd met de deelnemers?

CC3.2: In welke frequentie heeft u deze informatie gedeeld en waarom?

CC3.3: Hoe zorgde u dat deze informatie duidelijk en begrijpelijk was?

CC3.4: Welke strategie werd gehanteerd voor het terugkoppelen richting de belanghebbenden?

DD1: Op een schaal van eens tot oneens, heeft u het gevoel dat door de consultatiesessies meer belangen en perspectieven zijn meegenomen?

DD1.1: Waarom heeft u dat gevoel?

DD2: Op een schaal van eens tot oneens, heeft u het gevoel dat er meer begrip is voor de beleidsbeslissing?

DD2.1: Waar blijkt dat uit?

DD2.2: In hoeverre hebben de sessies hieraan bijgedragen

DD3: In hoeverre vond er een opendialoog plaats tijdens de consultatiesessie?

DD3.1: Hoe zorgde u voor een opendialoog?

DD4: Op een schaal van eens tot oneens, worden de beleidsmaatregelen als wenselijk ervaren?

DD4.1: in hoeverre hebben de sessies hieraan bijgedragen

DD5: Op een schaal van eens tot oneens, Worden de beleidsbeslissingen als effectief of efficiënt ervaren?

DD5.1: Waar blijkt dat uit?

DD5.2: In hoeverre hebben de sessies hieraan bijgedragen

DD6: We hebben tijdens dit interview meerdere factoren behandeld, welke factor vindt u het belangrijkste en waarom?

Bijlage 3: Respondenten- en documentenoverzicht

Amsterdam

Tabel 9: Respondentenoverzicht Amsterdam

Interviewnummer	Functie	Organisatie
1	Gemeenteambtenaar	Gemeente Amsterdam

Tabel 10: Documentenoverzicht Amsterdam

Documentnummer	Document	Inhoud
1	Brief uitnodiging omwonenden	Informatie brief aan de omwonenden en uitnodiging participatietraject.
2	Brief terugkoppeling consultatiesessie	Terugkoppeling over de locatie
3	Participatie verordening Amsterdam	Kaders voor burgerparticipatie
4	Draagvlak meting opvang ongedocumenteerden Javaplantsoen	Draagvlak onderzoek
5	Draagvlak meting opvang ongedocumenteerden Van Leijenberglaan	Draagvlakonderzoek

Groningen

Tabel 11: Respondentenoverzicht Groningen

Interviewnummer	Functie	Organisatie
2	Procesbegeleider	Participatieadviesbureau
3	Omwonende	-

Tabel 12: Documentenoverzicht Groningen

Documentnummer	Document	Inhoud
6	Brief Ontwikkelingen Eemsgolaan (kenm: 10096591)	Informatie brief aan de omwonenden en uitnodiging participatietraject.
7	Kaders participatieproces	De gestelde kaders waarbinnen de participatie zich afspeelt van de gemeente Groningen
8	Opbrengst plandag	Document met alle gezamenlijke besluiten
9	Toetsingschema besluiten	Toetsing van de gezamenlijke besluiten aan de gemeentelijke kaders
10	Brief aan plandagdeelnemers	Terugkoppeling van de gemeente aan de plandag deelnemers

Ede

Tabel 13: Respondentenoverzicht Ede

Interviewnummer	Functie	Organisatie
4	Gemeenteambtenaar	Gemeente Ede
5	Omwonende	-

Tabel 14: Documentenoverzicht Ede

Documentnummer	Document	Inhoud
11	Draagvlakmeting verlenging noodopvang	Draagvlak onderzoek

Doetinchem

Tabel 15: Respondentenoverzicht Doetinchem

Interviewnummer	Functie	Organisatie
6	Wethouder	College B&W Doetinchem
7	architect	Stedenbouwkundig-/ landschapsarchitectenbureau

Tabel 16: Documentenoverzicht Doetinchem

Documentnummer	Document	Inhoud
12	Structuurschets spoorzone	Structuurschets met participatietraject
13	Samenvatting van de gebiedscafe's	Samenvatting per gebiedscafe

Middelburg

Tabel 17: Respondentenoverzicht Middelburg

Interviewnummer	Functie	Organisatie
8	Gemeenteambtenaar	Gemeente Middelburg
9	Lid rekenkamer	Rekenkamer Middelburg/ Vlissingen
9	Lid rekenkamer	Rekenkamer Middelburg/ Vlissingen
10	Lid/ omwonende	Wijkgroep

Tabel 18: Documentenoverzicht Middelburg

Documentnummer	Document	Inhoud
14	Rekenkamerrapport	Evaluatie rekenkamer
15	Startnota participatie Cleene Hooghe	Startnota over het participatietraject
16	Ontwikkelvisie	Ontwikkelvisie Cleene Hooghe

Hardenberg

Tabel 19: Respondentenoverzicht Hardenberg

Interviewnummer	Functie	Organisatie
11	Gemeenteambtenaar	Gemeente Hardenberg
12	Omwonende	-

Tabel 20: Documentenoverzicht Hardenberg

Documentnummer	Document	Inhoud
17	Evaluatie bestuursovereenkomst	Evaluatie van de bestuursovereenkomst met de klankbordgroep
18	Rapportage evaluatie I&O Research	draagvlakonderzoek
19	Adviesnota veilige opvang met behoud leefbaarheid	Adviesnota van de klankbordgroep
20	Informatiebrief omwonenden	Informatie en uitnodiging voor participatie aan de omwonenden
21	Communicatie en participatie bij ruimtelijke projecten	Nota voor communicatie en participatie

Overig

Tabel 21: Respondentenoverzicht overig

Interviewnummer	Functie	Organisatie
13	Adviseur/ onderzoeker	Veiligheid en criminaliteit onderzoeks- en adviesbureau

